

Ingrado *magazine*

49

OMDAT LEREN WERKT!

april 2023

De MAS
in de praktijk

Persona's vsv

KansenMakers

2BE
Samen stappen
zetten

Post HBO-opleiding Verzuimexpert

Neem verantwoordelijkheid voor een veilig schoolklimaat

Deze Post HBO-opleiding is opgezet in samenwerking met

Meer weten? Stuur een mail naar opleidingsadviseur Emile Schütte
(e.schutte@spv.nu) of bel 0578 573 703

Schrijf je nú in!

**De nieuwe PHB-modules in Domein III
staan online!**

► spv.nu

'Dit is waar energie, positiviteit en vertrouwen in eigen kracht toe kunnen leiden'

Voorwoord

Voor jullie ligt een, wat mij betreft, prachtig magazine. Met een inhoud die ik graag ook onder de aandacht breng van onze partners in onderwijs en het sociaal domein. Want uit het artikel over de rol van de leerplichtambtenaar in het sociaal domein blijkt hoe intensief de samenwerking met partners uit het sociaal domein en onderwijs in sommige regio's al is. Samen maken we ons sterk voor het recht op onderwijs en ontwikkeling van alle jongeren.

In dit nummer ook veel aandacht voor het werk van de RMC-collega's en hun samenwerkingspartners. Zoals in Noord- en Oost-Groningen, waar jongeren in het traject 2BE werken aan zichzelf en aan hun toekomstperspectief. Waar ze weer geloof krijgen in eigen kunnen en plannen durven maken. Op pagina 21 stellen we jullie de persona's vsv voor, oer-types gebaseerd op de levens van jongeren van vlees en bloed. Indrukwekkende verhalen van jongeren waar RMC-consulenten dagelijks mee werken. Wat houdt hen bezig en hoe sluiten we het best aan bij hun vragen en behoeftes en hoe ondersteunen we hen bij de uitdagingen waar zij voor staan?

Het interview met de KansenMakers op pagina 14 laat zien waar energie, positiviteit en vertrouwen in eigen kracht toe kunnen leiden. Wat de twee initiatiefnemers zelf ontdekten, brengen zij met veel passie over op jongeren in hun omgeving en in het onderwijs. En dat werpt vruchten af.

In de rubriek '10 vragen aan...' is het woord aan Ien Blaasse. Naast verschillende functies in leerplicht- en RMC-organisaties, heeft zij zich sinds 2010 ingezet voor Ingrado. Als bestuurslid en de laatste jaren als lid van de Raad van Toezicht. We waarderen haar inzet en grote betrokkenheid. Ien gaat met pensioen, we zullen haar missen.

Op de laatste pagina's voel je de kracht van het beeld. Portretfotograaf Iris Valentina maakte, geïnspireerd door haar eigen dochter voor wie passend onderwijs, zacht uitgedrukt, een uitdaging is, portretten van kinderen die thuiszitten. Onder de noemer 'Kinderen van het onderwijs' laat zij kinderen via haar lens vertellen over wat zij missen in het onderwijs en wat zij hopen en verwachten. Met een aantal van die kinderen mogen wij kennismaken.

Kortom een nummer dat laat zien wat ons te doen staat als het gaat om het verzilveren van het recht op onderwijs en ontwikkeling: uitgaan van de jongeren zelf.

Ik wens jullie weer veel leesplezier en inspiratie!

Corien van Starckenburg

bestuurder Ingrado

Colofon

Ingrado magazine

#49, april 2023

Ingrado Magazine verschijnt drie keer per jaar. Voor alle professionals die staan voor het recht op onderwijs en ontwikkeling. Vol achtergronden, praktijkverhalen en inspiratie.

Tekst

Susan de Boer, Yolante van der Ree, Marga de Weerd, Eveline aan de Wiel

Hoofdredactie

Yolante van der Ree

Fotografie

Reyer Boxem (coververhaal), Iris Valentina

Illustraties

Weldoet de Graaf

Ontwerp en opmaak

DDK, Utrecht

Druck

Badoux, Houten

Redactieadres

Ingrado
Hofplein 20
3032 AC Rotterdam
T 085 049 51 70
info@ingrado.nl
www.ingrado.nl

Als u teksten uit deze uitgave wilt overnemen, neem dan contact op met de redactie van Ingrado Magazine via info@ingrado.nl.

Deze publicatie werd mede mogelijk gemaakt door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Ingrado in beeld

In 2023 viert Ingrado haar 40-jarig bestaan. Tijdens de AV en werkconferentie op 21 september willen wij dit graag met jullie vieren. Nadere informatie volgt. We zijn al wel op zoek naar memorabele momenten uit de afgelopen 40 jaar, dus heb jij nog een leuke foto uit de oude doos, een mooi verhaal of anekdote? Deel deze dan met ons via info@ingrado.nl

Ingrado ^{JAAR}40

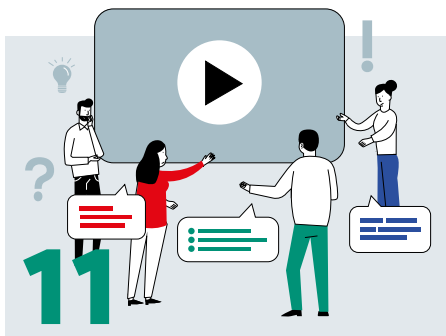
Inhoud

6

2BE Samen stappen zetten

2BE biedt jongeren weer toekomstperspectief.

11

De rol van leerplicht in het sociaal domein

Inmiddels zagen 1500 mensen de documentaire. Wat bracht dat teweeg in de regio's?

14

KansenMakers

'Iedereen heeft talenten, het is de kunst die goed in te zetten.'

18

10 vragen aan...

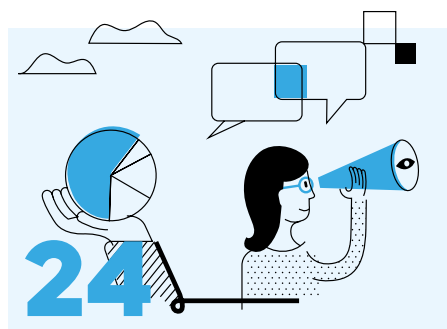
Ien Blaasse gaat met pensioen.

20

MIND Us Mentale gezondheid van jongeren

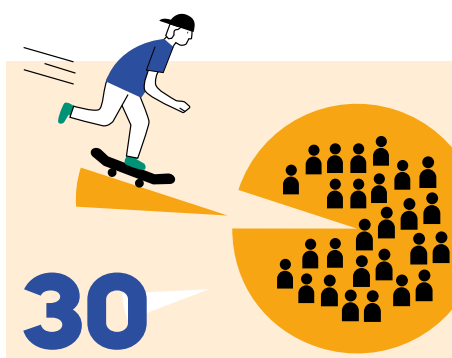
1 op de 7 jongeren heeft mentale problemen. Een luisterend oor is vaak de eerste behoefte.

24

Onderzoek en theorie

Twee wetsvoorstellen langs de meetlat.

30

Investeren in aanwezigheid

'Je was te laat vanmorgen, maar wat fijn dat je er bent!'

33

Tot slot

Tientallen kinderen had Iris Valentina voor haar camera, kinderen die zijn vastgelopen in het onderwijs en op zoek zijn naar wat past.

En verder...

21

Persona's vsv

Verhalen van echte jongeren.

27

De Mas in de praktijk

De MAS heeft voet aan de grond gekregen in de leerplichtpraktijk, laat recent onderzoek zien.

2BE
**Samen stappen
zetten**

Jongeren die op straat hangen, zonder school of dagbesteding. Jongeren die met hun ziel onder de arm lopen en zich in de criminaliteit begeven. In Delfzijl was dat lange tijd een bekend beeld. Geen plek of aanbod dat tegemoetkwam aan hun behoeften. Janneke Bos, destijds werkzaam bij de stichting sport4connect, wilde actie. Dat leidde in 2018 tot 2BE, een traject van tien weken waarin jongeren weer toekomstperspectief ontwikkelen.

Tekst Yolenthe van der Ree **Foto's** Reyer Boxem

2BE draait inmiddels in de gemeente Eemsdelta (waar Delfzijl deel van uitmaakt) en in Oost-Groningen. Het is bedoeld voor jongeren van 16 tot 27 jaar met en zonder startkwalificatie die wel een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Omdat ze uitvallen op school of werk, omdat ze kampen met depressies of angsten, omdat ze geen idee hebben hoe ze verder moeten. Inmiddels namen bijna 200 jongeren deel, van wie de meerderheid succesvol uitstroomde. Dat wil zeggen een keuze maakte voor een volgende stap op het gebied van eigen ontwikkeling, opleiding of werk.

Kans

Toen er een oproep van het Oranjefonds voorbijkwam om een aanvraag in te dienen voor het project Meer kansen voor jongeren, zag Janneke Bos haar kans. 'Als de aanvraag gehonoreerd werd, mocht je een eigen project ontwikkelen en kreeg je daarvoor drie jaar lang financiële ondersteuning, begeleiding en trainingen van het fonds. Met het bestuur van de stichting sport4connect is een doorwrocht project-en subsidieplan in elkaar gezet en ingediend en we zochten samenwerking met allerlei partijen binnen onderwijs, zorg en

gemeente. 2BE was een van de 20 projecten die uit alle aanvragen werd gekozen. Wat volgde waren trainingsweekenden, bezoeken van Koningin Máxima, coaching vanuit het fonds. Het was een enorme boost, ook voor deze omgeving. We werden direct als serieuze partner gezien. Van daar konden we gaan bouwen.'

Dat was de start van 2BE dat gehuisvest is in het mooie NS-station van Delfzijl en inmiddels 15 medewerkers telt. Projectleider Cheyenne Bolt is een van hen en stuurt 2BE aan in de gemeente Eemsdelta, die de voormalige gemeentes Delfzijl, Loppersum en Appingedam omvat. Cheyenne Bolt vertelt met nadruk dat zij geen hulpverlener is, wat de drempel voor jongeren laag maakt. 'Ik vertel dat ik er ben voor hen. Jongeren zijn welkom zonder indicatie en aanmeldingen komen via RMC, CJG, gemeente, mbo-instellingen in de omgeving en soms melden jongeren zich spontaan zelf aan. Iedereen is welkom, als een jongere 15 jaar is en gemotiveerd, mag hij of zij ook starten. Bij de intake informeer ik naar hun dromen en vraag ik hoe we kunnen helpen die te verwezenlijken. Ik vertel dat ik zelf ook verschillende opleidingen niet heb

v.l.n.r Janneke Bos, Kevin Klok, Leonie ten Velde en Esmay Coenraad

afgemaakt, verkeerde vrienden had en uiteindelijk mezelf heb kunnen herpakken en een niveau 4-diploma maatschappelijke zorg haalde.'

Vertrouwen

'Het is fijn dat wij onafhankelijk zijn, we zijn geen onderwijs, geen zorg, geen gemeente. Dat wekt vertrouwen. We draaien drie groepen per jaar en er zijn vaste startmomenten. Het programma duurt 10 weken, drie dagdelen per week. Die dagdelen zijn de deelnemers met de hele groep samen. Daarnaast is er individuele coaching. Per week is er een thema zoals ombuigen en omdenken, gezondheid, feedback geven en ontvangen, talentherkenning, toekomst. De thema's worden uitgewerkt tijdens de vaste programma-onderdelen van 2BE: mindset, sport en theater. Bij elk onderdeel formuleren de jongeren eigen doelen waaraan zij de komende tijd werken. Ook zijn er creatieve workshops waarin jongeren hun talenten kunnen ontdekken. Denk aan rap, dans en zang. Workshopleiders verzorgen de inhoud en de groepsleider is aanwezig bij alle activiteiten. Hij of zij heeft het overzicht en is het aanspreekpunt voor de jongeren. Na 10 weken stopt het programma, maar stopt niet de begeleiding vanuit 2BE. De individuele coaching gaat door tot een jongere goed geland is in opleiding, werkplek of ander ontwikkelingstraject.'

*'Het is fijn dat
wij onafhankelijk
zijn, we zijn
geen onderwijs,
geen zorg, geen
gemeente'*

Verbinding

Leonie ten Velde is projectleider van 2BE Oost-Groningen. 'De groepen bestaan uit 10 tot 12 jongeren', vertelt zij, 'en in Oost-Groningen is het aantal aanmeldingen zo groot dat we twee groepen naast elkaar draaien. De enige echte voorwaarde voor deelname is motivatie, de jongere moet echt graag willen aanpakken. In het onderdeel mindset zijn jongeren bezig om dingen anders te doen dan ze voorheen deden en te ervaren dat dat een positief effect heeft. Degene die deze workshop geeft is hierin geschoold, net zoals de

workshopleider die theater geeft een theaterachtergrond heeft. De theaterworkshops zijn bedoeld om de jongeren uit hun comfortzone te halen. Ze doen onder meer rollenspellen waarbij ze in de huid van een ander kruipen. Dat begint eigenlijk al de eerste dag als ze via spellen en opdrachten kennismaken. Dat is best spannend, want ze moeten zich blootgeven, maar iedereen doet altijd mee. Dat levert meteen veel op voor de hele groep, na de eerste week is er al zoveel verbinding en vertrouwen.'

RMC Noord-Groningen

Sabine Jurriens, RMC-coördinator van de regio Noord-Groningen, vertelt dat er regelmatig jongeren worden doorverwezen naar 2BE voor individuele coaching of het groepstraject. 'Soms hebben jongeren meer nodig dan wij kunnen bieden. Dan is een traject als 2BE een uitkomst. Ik denk dat het zo goed werkt omdat de sfeer totaal anders is dan op school of binnen gemeentelijke of zorginstellingen. Het is een plek waar jongeren samenkomen en zich fijn voelen, er ontstaat in 10 weken een soort mini-gemeenschap. Dat blijkt wel tijdens de eindpresentaties die ik zo nu en dan bijwoon. Die vinden plaats aan het eind van het 2BE-traject. De hele groep is dan aanwezig, met een begeleider, ouders en andere betrokkenen. Iedere jongere laat in een eigen vorm zien

waar hij of zij nu staat. Ik zag een jongen die een lied zong en aangaf er zo trots op te zijn dat hij dat nu durfde. Een ander maakte een powerpointpresentatie om haar ontwikkeling te laten zien en een volgende schreef een gedicht en las dat voor. Heel indrukwekkend. Bij alle jongeren is iets in gang gezet. Waar ze ook terecht gaan komen, dit gaan ze nooit vergeten.

'Jongeren worden gehoord en gezien, er is aandacht. Dat is de succesfactor. De focus is positief, er wordt gekeken naar wat er wél kan, en de peer-to-peeraanpak werkt hierin positief. Door als groep op te trekken nemen ze elkaar mee. Er is ook ruimte om op de pauzeknop te drukken als dat nodig is en dat voelen de jongeren. Ook als het even niet gaat, mag dat er zijn.

'Ik leer ervan om dit soort trajecten te bezoeken. Het roept de vraag op hoe we zo betekenisvol mogelijk kunnen zijn voor jongeren. Wat is er nodig en wie kan wat

doen? Ik zie dat trajecten als 2BE zoveel meer slagkracht hebben dan wij vanuit de gemeentelijke kaders. Zij kunnen volledig ontschot werken. Het is goed daar af en toe getuige van te zijn en geïnspireerd te worden.'

RMC Oost-Groningen

RMC-trajectbegeleider Aaffonda Jongs verwees al zeker zeven jongeren door naar 2BE, onder wie Kevin Klok (zie kader). De vraag of behoefte van de jongere is elke keer anders, vertelt zij. 'Zo is er een meisje gestart van net 18 dat een verkeerde studie had gekozen. Om haar niet te laten stilvallen en om te zorgen dat ze nu een goede keuze maakt, is ze gestart bij 2BE. Een andere jongere heeft nog veel moeite met de Nederlandse taal en omdat de communicatie tussen de jongeren in de groep intensief is, kan ze bij 2BE werken aan haar taalontwikkeling. Soms moet een jongere echt overtuigd worden. Zo was er een meisje dat terugschrok voor het busje dat haar zou ophalen.

Zij bleek in haar leven al zo vaak in busjes heen en weer gereden te zijn en wilde niet langer anders zijn. Ik bel dan Leonie van 2BE en zet haar op de speaker. Zij vertelt hoe het busje eruitziet, wie het bestuurt en dat iedereen wordt opgehaald. Dat stelde haar gerust.'

'Na 10 weken stopt het programma, maar stopt niet de begeleiding vanuit 2BE'

Weer blij

Esmay Coenraad is 21 jaar en heeft verschillende opleidingen niet afgerond. Door depressies en toenemende onzekerheid zakte ze steeds verder weg en uiteindelijk stopte ze met school. Haar contactpersoon bij de gemeente stelde voor naar 2BE te gaan, maar dat zag ze aanvankelijk helemaal niet zitten. 'Ik wist het echt niet, kon me niet voorstellen dat het iets voor mij zou kunnen zijn.' Toch liet ze zich overhalen voor een intakegesprek en stapte ze in toen het busje van 2BE haar kwam ophalen (een vrijwilliger van 2BE Oost-Groningen haalt alle deelnemers thuis op met een busje – red.). 'Leonie heeft mijn gedachten omgedraaid, zij kwam zo positief over. Er ging een knop om in mijn hoofd

en twee weken geleden ben ik gestart. Ik geloof het bijna zelf niet, maar ik ben nu al blij. Bij 2BE heeft iedereen het moeilijk, het is fijn dat met elkaar te delen. Iedereen wil vooruitkomen. Mijn doel is meer te sporten en in beweging te zijn en ik wil m'n huis gezellig maken. Daar werk ik aan binnen het project, maar daar ga ik ook in m'n vrije tijd mee aan de slag.

'Ik voel me wat zelfverzekerder en positiever worden. Ik zou heel graag visagiste willen worden en krijg langzaam hoop dat dat zou kunnen lukken. De individuele coaching heb ik tot nu toe afgehouden, maar ik begin nu te voelen dat ik dat misschien toch wel nodig heb.'

'Iedereen heeft het moeilijk, het is fijn dat met elkaar te delen'

Aan mezelf bouwen

Kevin Klok is 18 jaar en heeft het 10-weekse traject van 2BE in Oost-Groningen inmiddels afgerond. Hij straalt! 2BE heeft hem veel gebracht. 'In het eerste jaar van mijn bbl-opleiding bedrijfsautotechnicus ging het mis. Er was één persoon op het stagebedrijf die een rotopmerking tegen me maakte. Omdat ik zo weinig zelfvertrouwen had kon ik dat niet verwerken. Ik stopte met de opleiding en kwam thuis te zitten, ik wist echt niet meer wat ik wilde. Na een tijdje vertelde Aaffonda Jongs, de RMC-trajectbegeleider, me over 2BE. Ik wist het niet, twijfelde enorm. Uiteindelijk ben ik op intakegesprek gegaan en daar hoorde ik veel positieve dingen. Leonie heeft me overgehaald het te proberen. Ik heb er geen moment spijt van gehad.'

Het onderdeel mindset heeft veel betekend voor Kevin. 'In mijn geval was het werken aan mezelf. Ik had veel moeite met keuzes maken, ik kon al niet eens bedenken wat ik op een dag zou gaan doen. Dus dat werd mijn doel, daar ging ik aan werken. Dat kon heel simpel zijn, bijvoorbeeld ga ik op tijd opstaan of blijf ik wat langer in bed? Ik lette altijd te veel

op andere mensen en op wat zij van mij zouden vinden. Bij 2BE heb ik dingen gedaan die ik anders nooit zou doen, bijvoorbeeld bij theater. Ik sta niet heel graag in de belangstelling en bij theater waren onderwerpen waar dat wel moest. Dat was even wennen, maar als je het eenmaal hebt gedaan, voelt dat wel goed. En je hebt ook altijd de positieve ondersteuning van de rest van de groep. Je helpt elkaar, dat is 2BE.

'Ik heb echt veel geleerd, zoals omgaan met vreemde mensen. Dat vond ik altijd lastig en dat gaat nu veel beter. Ik had heel veel bevestiging nodig, vroeg altijd of ik het goed deed. Dat heb ik nu niet meer. Bij 2BE heb ik aan mezelf kunnen bouwen. Het was fijn om met een groep te zijn. De workshops waren super; breakdance, meubels pimpen, schilderen. Ik vind het echt jammer dat het is afgelopen. Het is nog niet gelukt om een baan te vinden, maar de coach van 2BE blijft me helpen. Samen zoeken we verder tot we iets gevonden hebben dat bij me past. Het wordt in elk geval iets met vervoer en het liefst ook met mensen.'

'Bij 2BE heb ik dingen gedaan die ik anders nooit zou doen'

Sommige jongeren volgen het traject bij 2BE naast school. 'Een van de deelnemers volgt ook een mbo-2 opleiding in een kleinschalige setting. School vindt het voor haar heel goed dat ze zich binnen 2BE wat verder ontwikkelt, wat meer kan werken aan haar sociale vaardigheden. Ook is er een jongen met wie, in overleg met de mbo-opleiding, is afgesproken dat hij eerst 2BE doet en daarna instroomt in de opleiding van zijn keuze.'

De samenwerking tussen RMC en 2BE is nauw. 'Ik krijg elke week van iedere jongere een update in mijn mail, soms met een foto erbij van een activiteit. Zo heb ik zicht

op hun aanwezigheid en blijf ik betrokken. Ik ben ook aanwezig bij de individuele eindpresentaties. Echt kippenvel is dat. Dan zie je wat een enorme stappen de jongeren gezet hebben en hoe mooi en helpend de groepsdynamiek is. Dat is echt de kracht van dit traject, ze vormen een groep en werken samen aan ieders ontwikkeling.'

Financiering

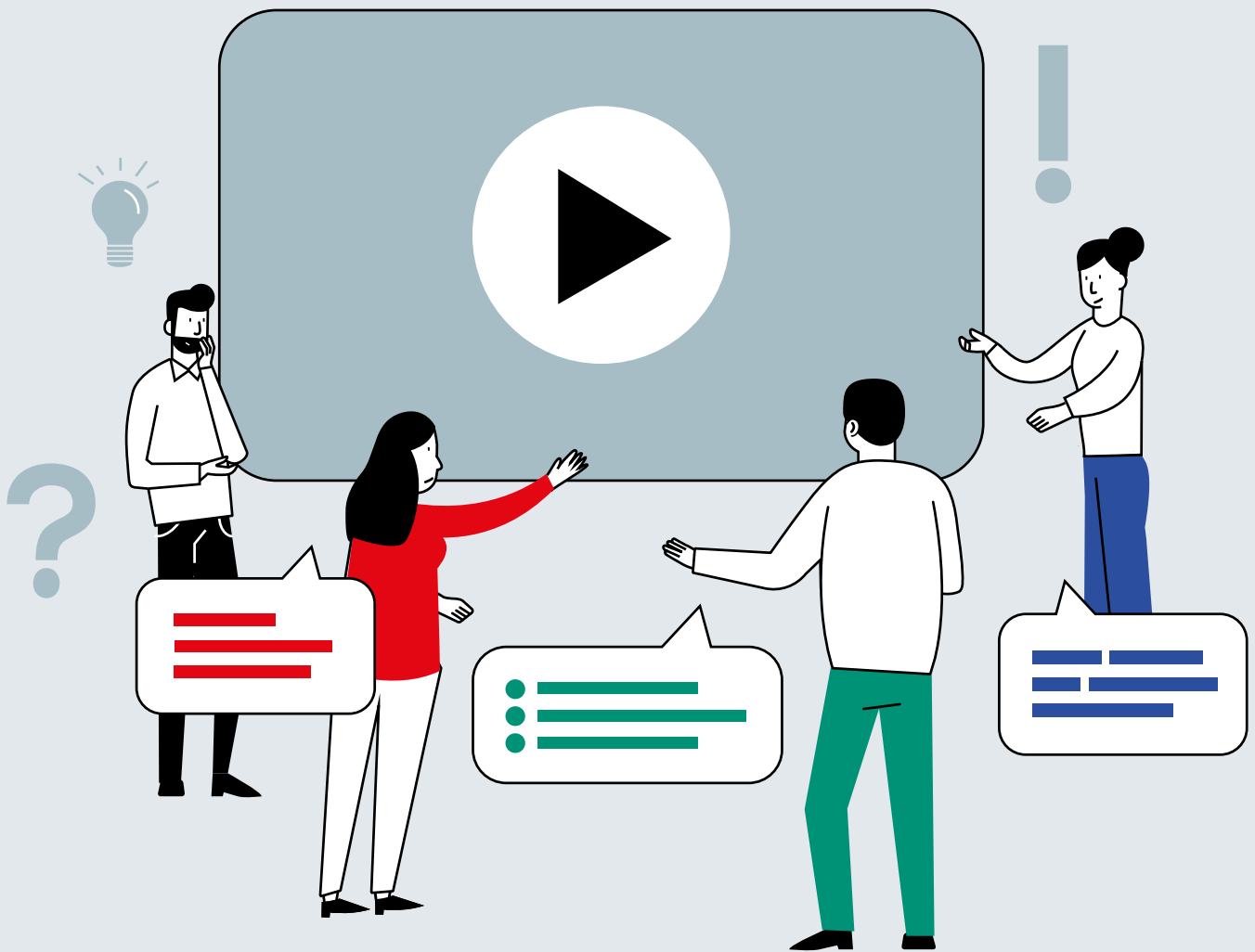
In Oost-Groningen wordt 2BE gefinancierd vanuit de Regio Deal, waarin de zes Oost-Groningse gemeentes samenwerken, RMC Veendam en door het Oranjefonds. 2BE Eemsdelta financiert de basis van het

project in Noord-Groningen en er wordt vanuit diverse fondsen aangevuld. Dit verschilt per jaar, denk aan Kansfonds, VSB fonds, Oranje Fonds, Stichting Doen, etc. ❤️

Meer informatie

De rol van leerplicht in het sociaal domein

Inmiddels hebben ruim 1500 mensen de documentaire De rol van de leerplichtambtenaar in het sociaal domein bekeken die Ingrado begin 2022 uitbracht. Leden werden uitgenodigd om een rayonbijeenkomst bij te wonen en de documentaire samen met een netwerkpartner te bekijken. Velen gaven daar gehoor aan.

René Halberstadt, projectleider van Ingrado, vertelt dat de reacties vrijwel identiek zijn: het beeld is zeer herkenbaar. 'De casuïstiek in het werk van de leerplichtambtenaar is zeer complex. Netwerkpartners die de documentaire zagen vielen soms van hun stoel. Kan dit in Nederland?! Dit onderstreept het belang om het met elkaar te hebben over onze rol in het sociaal domein. En gelukkig gebeurt dat op steeds meer plekken. Als follow-up organiseren leden bijeenkomsten in hun eigen gemeente met wethouders, beleidsmakers en samenwerkingspartners.'

Ingrado sprak een paar leden die met een netwerkpartner de documentaire bekeken of zelf een bijeenkomst organiseerden.

Nooit 'foei!'

Linda Laugs is RMC-trajectbegeleider en rayoncontactpersoon. Voor het rayon West-Brabant West organiseerde zij de rayondag waar de documentaire De rol van de leerplichtambtenaar in het sociaal domein vertoond werd. Alle leden binnen het rayon werden uitgenodigd de documentaire te bekijken met een van hun partners uit het sociaal domein. In totaal zagen 140 mensen hoe de leerplichtambtenaar van vandaag manoeuvreert in complexe casussen. Zorg, ondersteuning en het zoeken naar mogelijkheden vormen de hoofdmoot van de werkzaamheden.

Zelf nam Linda Laugs gedragswetenschapper Marlon Goos mee. Zij werkt op de isk-afdeling (internationale schakelklas) verbonden aan Curio, de mbo-instelling in de regio. De samenwerking met leerplicht is intensief, er is regelmatig contact tussen Marlon Goos en een collega van Linda Laugs. Het beeld van de leerplichtambtenaar in de documentaire is voor beide dames volstrekt herkenbaar. En strookt ook met de praktijk van de isk.

Eerst landen

Marlon Goos vertelt dat de leerplichtambtenaar binnen de isk-afdeling, waar 300 leerlingen van 12 tot 18 jaar onderwijs krijgen, nooit degene is die 'foei!' zegt. 'Met leerplicht hebben we afgesproken dat we de eerste zes weken sowieso niet melden. Leerlingen komen uit een andere cultuur, waar in veel gevallen geen leerplicht is. Vaak zijn ze een oorlog ontvlucht en hebben ze een enorme zwerftocht achter de rug. Ze moeten eerst maar eens landen.'

Na die landing wordt de vinger stevig aan de pols gehouden. In het contact tussen leerplicht en de isk worden de verzuimcasussen besproken, de gewenste interventie afgestemd, de inzet van eventuele zorgpartners, maar ook de wachtlijst die we momenteel hebben en de verlofaanvragen van met name Oekraïense leerlingen.

De leerplichtambtenaar sluit elke zes weken aan bij het schoolondersteuningsteam (SOT) waar leerlingen worden besproken die opvallen. Zorgwekkend verzuim wordt gemeld bij DUO, waarna met leerplicht wordt afgestemd wat de juiste aanpak is. Ouder-gesprekken maken daar altijd deel van uit. Marlon Goos: 'We hebben altijd intensief contact met de ouders van onze leerlingen en eventueel verzuim bespreken we direct.'

Het beeld van leerplicht bij de isk en bij steeds meer scholen mag dan overeenkomen met het beeld in de documentaire, in de rest van het netwerk valt nog wel wat winst te behalen, zegt Linda Laugs. 'Nog te vaak ziet men de leerplichtambtenaar als handhaver, terwijl het werk vooral uit zorg en ondersteuning bestaat. Een collega verzuchtte laatst: "Hád ik nog maar eens een spijbelaar". Ik hoop dat de documentaire gaat bijdragen aan een completer en realistischer beeld van ons werk.'

Werken volgens de bedoeling

Kim Driessen is adviseur leerplicht in de gemeente Veldhoven. De eerste keer zag zij de documentaire op een rayoncontactdag samen met haar collega en de coördinator van haar team Integrale veiligheid. Ze waren zo enthousiast over het beeld dat daaruit naar voren komt, dat ze dat met meer mensen in het netwerk wilden delen. Ze organiseerden een bijeenkomst

'We hebben altijd intensief contact met de ouders van onze leerlingen en eventueel verzuim bespreken we direct'

voor alle samenwerkingspartners waar de documentaire wederom vertoond werd. Maar liefst 70 professionals uit de gemeente Veldhoven en de gemeente Waalre gaven gehoor aan de uitnodiging.

‘De documentaire laat precies zien waar het om draait in ons werk; om zorg en ondersteuning. We werken volgens de bedoeling van de Leerplichtwet, niet volgens de letter. Helaas is het beeld in de buitenwereld nog vaak dat van de handhaver. We wilden de documentaire daarom breder delen in ons netwerk. Samen met een stagiaire heb ik een middag georganiseerd voor alle partners. Ingrado faciliteerde een presentator, dat was echt super.’

*‘Had ik nog
maar eens een
spijbelaar’*

Super

De reacties waren echt super, precies wat we hoopten te horen. Ze varieerden van een klantmanager Jeugd die zei “jeetje, ik had me niet gerealiseerd dat dit tot het werk van de leerplichtambtenaar behoorde”, de basisschooldirecteur die opperde “misschien dat de leerplichtambtenaar regelmatig op onze school aanwezig kan zijn om verzuimcasussen te bespreken” tot de wethouder die het fijn vond om te zien wat een leerplichtambtenaar voor jongeren kan betekenen. Een casusregisseur van de gemeente vroeg zich af wat het verschil nog is tussen hun werk en dat van ons. Ik zie daar echt wel een verschil. Wij zijn de mediator die in een vroeg stadium kan onderzoeken wat er nodig is om onderwijs te blijven volgen. We zijn niet zelf de hulpverlener, maar kennen wel de weg ernaartoe.’

Kim Driessen hoopt dat de bijeenkomst zal leiden tot een nog betere samenwerking met zowel interne als externe partners en tot kortere lijnen met de scholen.

Samen aan de basis

In Groningen bekeken rond de 100 mensen uit het Noorden de documentaire. Leerplichtambtenaren, jeugdartsen, schooldirecteuren, begeleidings- en adviesdiensten; de vertegenwoordiging was breed. Onder hen Iris Mooy, rayoncontactpersoon en leerplichtambtenaar van de gemeente Stadskanaal, en haar samenwerkingspartner Marga Bloupot, ondersteuningscoördinator op scholengemeenschap Ubbo Emmius. ‘Opvallend was het’, zegt Iris Mooy, ‘dat ik om me heen geluiden hoorde als “ik zou willen dat mijn leerplichtambtenaar zo te werk zou gaan”. Terwijl het voor mij een volkomen herkenbaar beeld is. Dit is hoe ons werk eruitziet.’ Marga Bloupot vult aan: ‘Zo ervaar ik het ook. De kern van het werk van leerplicht en dat van mij is: goed luisteren. Luisteren naar leerlingen en ouders. Denken in oplossingen en niet in problemen. Dus “hoe vaak kun je wél op school zijn?” in plaats van “waarom was je er wéér niet?” En korte lijnen met iedereen die betrokken is bij een jongere. Wie kan wat en wie is wanneer aan zet?’

De havo/vwo-afdeling van Ubbo Emmius in Stadskanaal hanteert twee protocollen, een voor ongeoorloofd en een voor geoorloofd verzuim. Marga Bloupot: ‘Bij ongeoorloofd verzuim zitten we erbovenop. Al na vijf keer te laat of afwezig, melden we bij leerplicht. Iris en haar collega’s hebben elke twee weken een hele middag spreekuur hier op school en zien dan deze leerlingen. Hun agenda is altijd vol.’ Iris Mooy: ‘Dit spreekuur werkt preventief, leerlingen staan nog aan het begin van wat problematisch verzuim kan worden. Het helpt dan met hen in gesprek te gaan, te luisteren en afspraken te maken.’

Corona

Ook geoorloofd verzuim wordt nauwlettend gevolgd. Al na twee ziekmeldingen gaat Marga Bloupot in gesprek met leerling en ouders, na 60 tot 80 uur volgt een DUO-melding. ‘Geoorloofd verzuim kan dingen in de school blootleggen. Problemen met medeleerlingen bijvoorbeeld of een conflict met een mentor of docent. Dat heb ik dan snel boven tafel en daar kan ik mee aan de slag. In die gevallen hoef ik meestal niet nogmaals in gesprek. Anders is het met de leerlingen die niet op school zijn vanwege angsten en paniek. Dat is sinds corona enorm toegenomen.’

Ook Iris Mooy ziet andere problematiek sinds corona. ‘Gebrek aan motivatie,

leerlingen die niet kunnen plannen. Iets heel simpels als op tijd op school komen, kan een probleem zijn want ook dat vraagt om planning. Dan heeft het geen zin om heel hard “foei” te roepen, want ze missen echt die vaardigheid. Ik voel me een soort leerplicht-trajectbegeleider die langere tijd met een leerling optrekt. Ga liever wat vaker in gesprek en check de ontwikkeling.’

Toekomst

Marga Bloupot juicht de huidige rol van leerplicht toe. ‘Verzuim is altijd een signaal. Vroeger was leerplicht ver van m’n bed, ik heb het bewust naar me toe getrokken en nu is de leerplichtambtenaar een partner die een belangrijke rol heeft in het preventief werken. Met z’n allen staan we aan de basis van de toekomst van de leerling. Onze ondersteuningsroute wordt grotendeels ingericht op basis van de uitkomsten van de gesprekken van mijzelf, de leerplichtambtenaar, jeugdarts en maatschappelijk werker.’

Iris Mooy hoopt dat de ontwikkeling van leerplicht naar leerrecht verder doorzet. ‘Ingrado neemt daarin het voortouw en dat is mooi. Het recht op leren en hoe dat handen en voeten te geven, is een mooie uitdaging voor de toekomst.’ 🍷

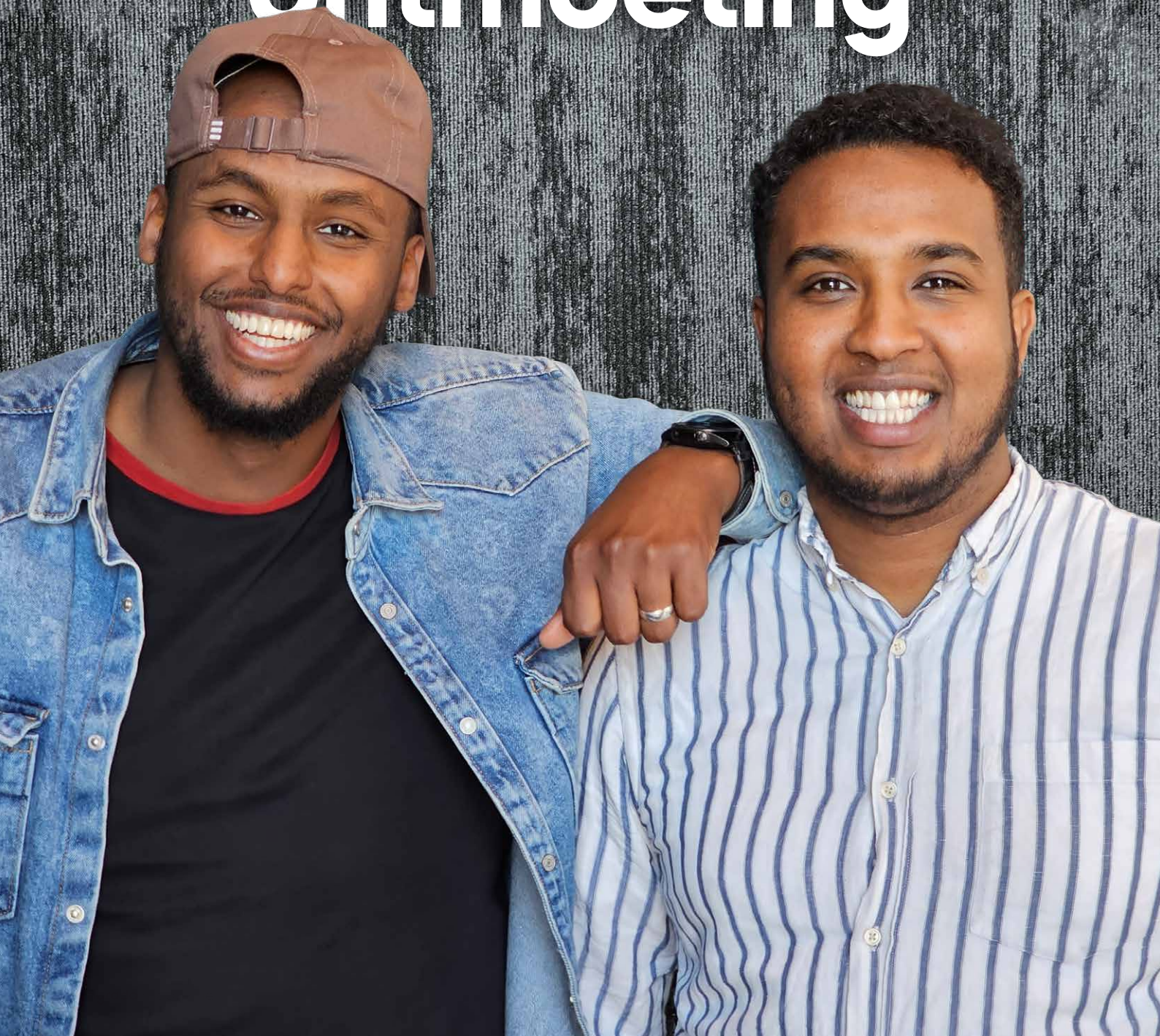
Meer informatie

Wil je de documentaire ook in jouw netwerk vertonen? Neem dan contact op met Ingrado via info@ingrado.nl

KansenMakers

de kracht van de
ontmoeting

Shafie Mohamed Arab en Idris Ahmed Yonis kenden elkaar al enige tijd voordat ze de handen ineensloegen en de wereld in gingen als KansenMakers. De een kwam uit Arnhem Zuid, de ander uit Noord, dat mixte op school niet zo lekker. Daarvan is inmiddels niets meer te merken. Als uit één mond vertellen Idris en Shafie hoe zij jongeren ondersteunen op hun weg naar de arbeidsmarkt. Ze doen dat onder het motto 'Iedereen heeft talenten, het is de kunst die goed in te zetten.'

Tekst: Yolande van der Ree

Shafie (32) had een droom: rijk worden. Na zijn studie commerciële economie was hij goed op weg die droom te verwezenlijken. Tot hij steeds meer jongeren om zich heen zag die het niet redden, die het spoor bijster raakten. 'Stuk voor stuk jongeren die vanuit huis weinig ondersteuning kregen en een zwak sociaal netwerk hadden.' Op zijn 22ste ging hij voor het eerst terug naar Somalië, zijn geboorteland. Dat bezoek noemt hij 'life-changing': 'Ik zag zoveel problemen en besloot dat ik iets wilde bijdragen om dat te veranderen. Rijk worden heeft inmiddels veel meer dimensies dan alleen de financiële.' Snel na zijn terugkomst in Arnhem ging Shafie in opdracht van de gemeente aan de slag voor jongeren.

Positiviteit

Idris (31) ontdekte als tiener al de kracht van positiviteit. Op zijn dertiende maakte hij deel uit van een groepje jongeren dat na het voetballen in de wijk bleef hangen. De burens hadden daar last van en klaagden. 'Ik heb toen samen met jongeren uit de buurt een handtekeningenactie georganiseerd om een jongerencentrum te krijgen. We waren niet vervelend, we hadden alleen geen eigen plek. Die eigen plek kwam er heel snel: jongerencentrum Remix. In no time veranderden we van hangjongeren in helden; de ouderen in de buurt vonden ons fantastisch. Daar is mijn liefde ontstaan om negatief om te buigen naar positief.'

Idris gaat aan de slag als vrijwilliger bij Remix en ook later, als hij marketing en communicatie studeert, weten jongeren hem te vinden voor met name ondersteuning bij het solliciteren. In die tijd ontmoet hij Shafie, die hij van gezicht al kende van school – maar ja, Noord en Zuid - die inmiddels ook actief was in het jongerenwerk. Na verloop van tijd kunnen beiden, door studie en drukke banen,

minder tijd besteden aan de jongeren. 'Dat begon te knagen', zegt Idris. 'De jongeren bleven bij ons aankloppen. Het viel op dat ze moeite hadden de weg naar werk te vinden en dat ze niet graag hulp vroegen bij instituten. Die vaak ook niet bleken te kennen.'

Eigen keuzes maken

Nasser (20) ging van vwo naar havo en uiteindelijk naar het vso, waar hij het heeft verkloot, zoals hij zelf zegt. Zijn leven was te hectisch. Uiteindelijk komt hij terecht bij Capabel Onderwijs waar hij in één jaar tijd zijn mbo-diploma Social Work hoopt te halen. De kosten, 7000 euro, zijn voor eigen rekening. Op zoek naar een stage kwam hij terecht bij Push, het jongerencentrum waar hij eerder als bezoeker kwam. Nasser: 'Daar kwamen Shafie en Idris langs en ik kreeg meteen een warm gevoel. Ze zijn echt geïnteresseerd en ik kon met veel persoonlijke dingen bij Shafie terecht. Via de KansenMakers heb ik

een baan gevonden. Ik zakte helaas voor mijn examen en ga nu voor een tweede poging. Ik wil per se mijn diploma hebben en als social worker aan de slag gaan. Ik wil met groepen werken en eerst maar eens veel meters maken. Uiteindelijk hoop ik mijn eigen keuzes te kunnen maken in dit vakgebied en zelf projecten te ontwikkelen.

'Ik ben Shafie en Idris ontzettend dankbaar. Ze hebben zo veel voor mij betekend, zowel voor opleiding en werk als voor mijn persoonlijke problemen. Dankzij hun hulp en advies heb ik vervolgstappen kunnen zetten.'

Ad Meeuwsen en de drie jobcoaches van ROC Rijn IJssel

*'Ik noem het weleens liefde
op het eerste gezicht,
wat een energie straalden die gasten uit!'*

Sleutel

Dat bracht beide heren ertoe te onderzoeken waar nu precies hun kracht lag. Wat maakte dat jongeren maar bleven aankloppen? Helpen de basis op orde te krijgen en het creëren van baankansen, dat bleek de sleutel van het succes. Beiden hadden inmiddels door stage, werk en vrijwilligerswerk veel contacten in het bedrijfsleven. Via de Lions, de Rotary en het Werkgeversservicepunt in de regio. Ze besluiten hun eigen ervaringen, die ze samenvatten met 'de kracht van de ontmoeting', te gaan inzetten voor jongeren met een zwak zakelijk netwerk. Doel is hun sociaaleconomische positie te versterken. Dat was de start van de KansenMakers, het bedrijf dat ze nu ruim twee jaar samen runnen.

De KansenMakers krijgt opdrachten van de gemeente Arnhem, de provincie Gelderland en verschillende mbo-instellingen. De kern

van de aanpak is het faciliteren van het contact, door jongeren bewust te maken van hun eigen talenten, door ze in contact te brengen met bedrijven en vooral door hen te ondersteunen bij het vormen van een eigen netwerk. Idris: 'We richten ons op een goede stage en een goede eerste baan, met de nadruk op goede. Dat is zo belangrijk. Werkplezier draagt bij aan de prestaties en aan het levensgeluk. We gaan daarom op zoek naar wat écht past.'

Ad Meeuwsen is projectleider Aanpak jeugdwerkloosheid op ROC Rijn IJssel. De opdracht is studenten die uitstromen (zo'n 3000 per jaar) te ondersteunen bij het vinden en behouden van werk. Het team van Ad Meeuwsen, bestaande uit drie jobcoaches, werkt nauw samen met de KansenMakers. Anderhalf jaar geleden ontmoette hij Idris en Shafie voor het eerst. 'Het was een van de mooiste afspraken die ik ooit had', zegt hij

nu. 'De ontmoeting vond online plaats vanwege corona. Idris zat tussen twee afspraken in en Shafie belde in vanuit de auto. Ik noem het weleens liefde op het eerste gezicht; wat een energie straalden die gasten uit! We hadden een super goed gesprek en vanaf dat moment hebben we de KansenMakers meegenomen in onze plannen.'

Inspiratiesessies

De KansenMakers versterken de jobcoaches van ROC Rijn IJssel die vooral individuele coaching verzorgen (waaronder wandelcoaching, red.). De belangrijkste bijdrage zijn de inspiratiesessies die Shafie en Idris verzorgen voor groepen studenten. Inmiddels hebben ruim 1000 studenten deelgenomen aan een dergelijke sessie. 'Dit zijn enorm enthousiaste bijeenkomsten waarin de voorbereiding op stage en werk centraal staat. De jongens gaan onder meer vooraf na hoe de deelnemers zich presenteren op

sociale media. Wat laat jij van jezelf zien? Is dat handig of helpend als het gaat om het vinden van werk, wat kun je beter wel/niet doen? Ze maken de studenten zo bewust dat werkgevers bij een sollicitatie ook sociale media zullen checken. Het bijzondere is dat dit gebeurt in een volstrekt veilige sfeer, het is louter stimulerend en motiverend.

‘Idris en Shafie trekken de studenten uit hun comfortzone en maken écht contact. Ze zien de jongeren in wat ze kunnen en spreken hun taal. Studenten voelen zich zichtbaar veilig en durven initiatieven te nemen. Dan heb je al veel bereikt hoor. En het is heel fijn dat ze een enorm netwerk hebben in de wijken. Dat versterkt het netwerk van Rijn IJssel en dat van de gemeente.’

Shafie: ‘Die sessies organiseren we ook op andere locaties, in buurt- en jongerencentra. We maken er een soort Collegetour van, met een leuke deskundige en een aansprekend

rolmodel. Bewustwording staat altijd centraal. Wat is bijvoorbeeld het verschil tussen elkaar ontmoeten en contact maken? In het eerste geval zie je elkaar wel, maar kom je niet veel van elkaar te weten. Hoe maak je echt contact? We benadrukken het belang van de stage en van een goede voorbereiding. Als je in februari stage moet lopen, zorg dan dat je de boel in december op orde hebt. Een stage moet leuk en leerzaam zijn; de kansen op een goede baan vergroten. Het is treurig dat een derde van de studenten het niet naar z’n zin heeft op stage.’

De inspiratiesessies bieden de KansenMakers op hun beurt ook weer inspiratie. ‘Om te kunnen leren van de studenten in de sessies maken we onder meer gebruik van de Mentimeter, een werkvorm waarmee de deelnemers hun mening kenbaar kunnen maken. Die input gebruiken we in volgende sessies en nemen we ook mee naar werkgevers en opdrachtgevers. Ook nemen we

vragenlijsten af bij studenten en worden we gevolgd door het Verwey-Jonker Instituut. We willen kennis opdoen en kennis delen.’

En de KansenMakers doen een dringende oproep: ‘Er ligt veel verantwoordelijkheid bij mbo-studenten, maar we moeten als maatschappij samenwerken om ervoor te zorgen dat ze niet tussen wal en schip vallen op weg naar een succesvolle loopbaan. Onderwijs, werkgevers, gemeenten, Leerwerkloket, laten we jongeren niet in de kou laten staan. Samen kunnen we ervoor zorgen dat ze goed landen in een baan.’

‘We gaan op zoek naar wat écht past’

Alles uit jezelf halen

Amin (22) is door omstandigheden in het vierde leerjaar gestopt met zijn niveau 4-opleiding Social Work. ‘Geen diploma dus’, constateert hij droog. ‘Ik wist al snel dat er iets moest gebeuren, dat ik stappen zou moeten zetten. Ik moest geld verdienen, ergens mee bezig zijn. Shafie en Idris kende ik uit de wijk. Ze zijn rolmodellen, echt iedereen kent hen. Ze zijn heel zichtbaar, ze komen op veel plekken. Het is niet moeilijk met hen in contact te komen. Ze waren op de hoogte van mijn situatie en toen Shafie een vacature aangeboden kreeg, dacht hij aan mij. Ik schrok: kan ik dat? Ik had voorheen nooit een serieuze baan gehad, nooit veel verantwoordelijkheid gedragen. Het ging om de functie van klant- en contactmedewerker. Ik ging ervanuit dat ik zonder diploma nooit aangenomen zou worden. Maar Shafie moedigde me aan mijn cv te updaten, dat op

te sturen en toen werd ik uitgenodigd. Drie gesprekken volgden en tot mijn grote verrassing werd ik aangenomen. Ik vond het zo spannend, alles was nieuw. Ik kreeg een jaarcontract en heb dat jaar met veel plezier gewerkt. Ook heb ik veel kunnen nadenken over de toekomst en ontdekte dat er heel veel mogelijk is, dat je heel veel zelf kunt. Na dat eerste jaar heb ik in overleg met mijn teamleidster en de hr-manager besloten te stoppen. Ik kreeg een prachtig getuigschrift mee. Nu doe ik een opleiding voor data-analist waarin ik leer werken met allerlei programma’s. Via deelcertificaten kwalificeer ik me zo voor de arbeidsmarkt. Mijn droom voor de toekomst? Ik ga het geluk opzoeken en wil in elk geval zeker weten dat ik alles uit mezelf haal.’

Onderzoek

Het Verwey-Jonker Instituut bracht in kaart wat de KansenMakers in het eerste jaar van hun bestaan hebben gedaan, wat hun aanpak is en wat de ervaringen van betrokkenen zijn. Ook zijn de succesfactoren en eventuele aandachtspunten van de aanpak op een rijtje gezet.

Meer informatie over de aanpak Jeugdwerkloosheid van Rijn IJssel en de jobcoaches

10 vragen aan...

Ien Blaasse

hoofd RBL Oosterschelderegio

1 Je bent lid geweest van het bestuur van Ingrado en tot je pensioen van de Raad van Toezicht. Wat was je motivatie en wat heb je kunnen betekenen?

'Toen ik in 2006 begon bij RBL Gooi en Vechtstreek raakte ik al snel betrokken bij de landelijke vereniging. Er speelde veel: het samengaan van leerplicht en voortijdig schoolverlaten was een spannend proces. Ik vond het heel leuk om vanuit de lokale/regionale praktijk input te kunnen leveren voor de landelijke ontwikkelingen. Ik ben met name betrokken geweest bij de ontwikkelingen rondom de opleidingen; eerst bij de opleiding tot leerplichtambtenaar en nu al vele jaren als voorzitter van de BOA examencommissie bij ExTH. Heel leuk om te doen en belangrijk om het kennisniveau binnen onze branche te blijven ontwikkelen.'

2 Hoe heeft Ingrado zich vanuit jouw perspectief ontwikkeld?

'Ik heb de ontwikkeling mee mogen maken van Ingrado als startende landelijke vereniging tot een professionele vereniging en kenniscentrum, van belangenbehartiger van de leerplichtambtenaar tot de ambassadeur voor het recht op onderwijs en ontwikkeling. Ik vond het fijn mijn steentje hieraan bij te kunnen dragen en rechtstreeks vanuit de lokale en regionale praktijk van ons werk input te kunnen leveren. Daarbij is het een hele fijne club om bij betrokken te zijn.'

3 Wat moet er volgens jou vooral gebeuren om het recht op ontwikkeling voor alle jongeren waar te maken?

'Ik denk dat maatwerk en samenwerking de sleutelwoorden zijn. Als we willen dat alle jongeren duurzaam kunnen deelnemen aan de maatschappij, dan moeten we de jongere echt centraal stellen en kijken wat hij of zij nodig heeft. Zowel op gebied van onderwijs en ontwikkeling, maar ook op het gebied van hulp en ondersteuning. Weg met al die schotten in financiering en uitwerking. De jongere zou bij een gemeente op één plek moeten kunnen aankloppen en wij, de professionals, zorgen daarachter dat het geregeld wordt.'

4 Moeten de onderwijswetten aangepast worden en zo ja, op welke punten?

'De Leerplichtwet dateert van 1969 en de wereld is ongelooflijk veranderd. Dus ja, het lijkt me een goed idee om de Leerplichtwet en andere relevante wet- en regelgeving aan te passen. En dan met name gericht op een integrale aanpak in het sociaal domein; met maatwerk voor iedere jongere.'

5 Hoe zie je de rol van onze beroepsgroep in het sociaal domein in de toekomst?

'Vanuit onze taak voor het recht op onderwijs en ontwikkeling hebben we met alle domeinen te maken en spelen we vaak een centrale rol. Wij zijn vaak de signaleerders. Wij gaan, als het nodig is, naar de jongere en zijn of haar ouders toe. Ik vind dat dat een enorme meerwaarde heeft. Ik hoor vaak van collega's die op huisbezoek gaan bij vsv-ers die al lange tijd thuis zijn, dat zowel ouders als jongeren verbaasd zijn dat er gewoon een mens aan de deur staat die met je in gesprek wil.'

6 Hoe kan Ingrado daar het beste in ondersteunen?

'Wat mij betreft op de manier zoals Ingrado dat nu doet: goede contacten onderhouden met de ministeries, met bestuurders van (landelijke) onderwijs- en jeugdinstanties. Proactief adviseren bij ontwikkelingen op het gebied van onderwijs en ontwikkeling. Verder korte lijnen houden met de leden, ondersteuning bieden daar waar nodig, signalen ophalen uit het land.'

7 Stel je voor: je ben net gestart in het werk en mag een brief sturen naar de jongere versie van jezelf. Welk advies zou jij jezelf dan geven?

'Ik zou zeggen: stel de jongere echt centraal, zoek de verbinding met andere samenwerkingspartners, durf buiten de lijntjes te kleuren, ga op pad, luister naar jongeren en hun ouders. Geef je signalen door aan bestuurders en zoek altijd naar een oplossing.'

8 Hoe heb je de rol van de leerplichtambtenaar in Zeeland zien veranderen?

'Toen ik in 2010 in Zeeland begon, startte het RBL Oosterschelderegio. We gingen werken voor zeven gemeenten en alle leerplichtambtenaren en RMC-medewerkers vormden samen één organisatie. Voor de scholen en andere samenwerkingspartners was en is dat ontzettend fijn. Iedere school heeft één vaste contactpersoon, ongeacht in welke gemeente een jongere woont. Door één team te vormen, vindt er kruisbestuiving plaats tussen leerplicht en RMC. Belangrijke ontwikkelingen zijn geweest: de preventieve aanpak van verzuim, zowel in po en vo als op het mbo. En verder natuurlijk de ontwikkeling naar RBL-consulent, die staat voor het recht op onderwijs en ontwikkeling.'

9 Je gaat nu met pensioen. Hoe laat je RBL Oosterschelde achter?

'Er staat een stabiele organisatie met zelfstandige professionals, die vanuit verschillende expertise hun werk doen. We hebben een stevige positie in de regio en werken goed samen met de andere twee RBL's in Zeeland. Hierdoor hebben we Zeelandbreed een gezamenlijke aanpak, wat voor alle scholen en samenwerkingspartners helderheid geeft. We hebben een initiërende rol bij actuele ontwikkelingen.'

10 Welke vraag stelden we niet en zou je graag beantwoorden?

'Eigenlijk geen vraag, maar een wens en een bedankje. Ik wens alle collega's die zich inzetten voor jongeren en hun recht op onderwijs en ontwikkeling veel wijsheid en energie; veel jongeren hebben het niet makkelijk op dit moment. En een bedankje aan mijn team, aan de collega's van Ingrado en alle andere mensen met wie ik heb samengewerkt, voor de mooie en inspirerende samenwerking, ik heb ervan genoten.'

MIND Us

Mentale gezondheid van jongeren

Het was een initiatief van Koningin Máxima, zij wilde graag meer aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren. Het leidde in maart 2022 tot een stichting die, in samenspraak met jongeren, MIND Us werd genoemd, denk aan ons. Máxima is erevoorzitter.

Tekst Yolenthe van der Ree **Foto** Robin Utrecht

De mentale gezondheid van jongeren in Nederland staat onder druk. Uit onderzoek blijkt onder meer dat 1 op de 7 jongeren depressieve klachten heeft, 1 op de 3 prestatiedruk ervaart en dat het stigma omtrent mentale problemen ook onder jongeren nog groot is. 75 procent van de psychische problemen ontstaat vóór het 25e levensjaar. MIND Us wil de mentale gezondheid van jongeren van 12 tot 27 jaar bevorderen, mentale problemen voorkomen en vroegtijdige steun bij beginnende klachten beschikbaar maken.

Wat jongeren nodig hebben om hun mentale gezondheid te versterken, is volgens MIND Us 1. hulp dichtbij en altijd beschikbaar, 2. meer kennis over mentale gezondheid en 3. een ondersteunende omgeving. De activiteiten van MIND Us spelen zich af op drie leefgebieden: de onlinewereld, het onderwijs en wijk en vrije tijd. De vragen die op alle gebieden gesteld worden zijn: wat is er nodig, wat is er al en wat moet er nog gebeuren?

Laagdrempelig

Programmamanager Marjolein Martens vertelt dat MIND Us zich richt op organisaties en professionals die contact hebben met jongeren. Als voorbeeld noemt zij de inloopvoorzieningen waar getrainde peers (jongeren uit de doelgroep, red.) een luisterend oor bieden aan bezoekende jongeren. Marjolein Martens: 'Door deze laagdrempelige inzet kun je voorkomen dat jongeren in de problemen komen en zul je de jongeren met wie echt iets aan de hand is eerder signaleren. Een andere activiteit is gericht op het onderwijs. Dat ziet zich geconfronteerd met zo'n berg aan programma's en interventies dat men door de bomen het bos niet meer ziet. Wij kunnen de keuze vergemakkelijken door de programma's door te lichten. We spreken geen waardeoordeel uit, maar laten zien waar welk programma voor staat.'

Belangrijk is dat professionals die met jongeren werken zich bewust zijn van de mentale

problematiek, zegt Marjolein Martens: 'Dat geldt ook voor leerplichtambtenaren en RMC-trajectbegeleiders. Luister goed, jouw houding doet ertoe. Een luisterend oor is vaak de eerste behoefte. Een jongere hoeft echt niet meteen naar de huisarts, het kan al helpen als je hem of haar wijst op een inloopvoorziening.'

Inspraak

De stem en de ervaring van jongeren is essentieel om oplossingen te vinden die ook echt werken. Daarom hebben jongeren vanaf de start van MIND Us de richting en koers mee-bepaald. Met de Raad van Richting - volledig bezet door jongeren - geeft MIND Us de inspraak van jongeren een extra dimensie. De leden van deze raad dragen bij aan het realiseren van de doelen van MIND Us en hebben invloed op de strategie en continuïteit van de organisatie. Ook toetsen ze of de bestuurlijke richting overeenkomt met de doelen, missie en visie van de stichting.

Meer informatie

Persona's vsv

Verhalen van echte jongeren

Wie zijn de jongeren die aankloppen bij RMC? Wat zijn hun uitdagingen en talenten en wat hebben zij nodig in de ondersteuning? Om het aanbod van RMC en netwerkpartners nog meer op maat te kunnen maken, ontwikkelde Movisie in opdracht van Ingrado en in samenwerking met leden acht persona's, oertypes van voortijdig schoolverlaters.

Op een bijeenkomst in Utrecht, speciaal voor de RMC-regio's die hebben meege- werkt aan dit project, werden de persona's van onder anderen Noah, Deniz, Luka en Dylan gepresenteerd. De publieke presentatie vindt plaats op het werkcongres van Ingrado in april, gelijktijdig met het verschijnen van dit magazine.

Ondanks dat iedere RMC-trajectbegeleider na enig nadenken antwoord zal kunnen geven op bovenstaande vragen, bleek in de praktijk behoefte aan typering van jongeren. Wat is hun vraag, hoe ziet hun leven eruit, waar lopen zij tegenaan? Niet om jongeren in een hokje te plaatsen, wel om het gesprek tussen professionals en met beleidsmakers te bevorderen en beleid en begeleidingsaanbod nog meer op maat te maken.

Echte levens

De input voor de persona's werd opgehaald tijdens bijeenkomsten in zes RMC-regio's waaraan trajectbegeleiders samen met jongeren deelnamen. Daarnaast werden bijeenkomsten georganiseerd met dak- en thuisloze jongeren en tienermoeders. Roos van Schaijk is een van de ontwikkelaars die vanuit Movisie de persona's ontwierp. 'De anekdotes uit de levens van de jongeren en de ervaringen van de trajectbegeleiders hebben we verwerkt in de typering. Onze schetsen hebben we tussentijds teruggekoppeld naar de jongeren. De persona's zijn dus niet verzonnen, maar gebaseerd op echte levens en echte ervaringen.'

In een korte film worden de acht persona's voorgesteld. De verhalen zijn herkenbaar voor de aanwezigen. Annelieke Kersbergen uit Zwolle noemt het 'verhalen van jongeren, gewoon zoals het is. Het laat zien waar onze jongeren nu staan.' Corien van Starckenburg, bestuurder van Ingrado, is geboeid en geraakt door de persona's. 'Erg mooi en indrukwekkend. Het maakt me nieuwsgierig naar wat deze jongeren echt helpt.'

Uitdagingen

Roos van Schaijk vertelt dat de focus niet ligt op de problemen van de jongeren. 'Het zijn hun kracht en de uitdagingen die centraal staan. Neem Dylan, de persona die dak- en thuisloos is. Hij heeft veel meege- macht, maar bezit ook enorm veel veer- kracht en drive om het beter te krijgen. De persona's laten de krachten van de jongeren zien en stimuleren professionals om daarvan gebruik te maken.'

*'De samenleving
verandert,
de problematiek
verandert'*

Per persona organiseerden Roos van Schaijk en haar collega's van Movisie twee bijeen- komsten waar zij input ophaalden. 'In de eerste bijeenkomst met jongeren en RMC haalden we informatie op. Het creëren van een veilige sfeer was de start. Dat deden we middels een rondje 'wie is wie?'. Door zelf persoonlijke verhalen te delen nodigden we de jongeren uit dat ook te doen. We stelden ons voor aan de hand van een profiel op sociale media, een game of foto's. Vervolgens gingen we met de hele groep in een brainstorm bouwen aan het profiel van de persona. Wat zijn de hobby's, de woon- plek, de woonsituatie, werk of bijbaantje, relaties en vrienden, vrije tijd? Aan de hand van associatiekaarten schetsten de aanwe- zige jongeren een beeld van hun verleden. Daar vroegen we op door. Tenslotte maakten ze een tekening die een beeld geeft van hun toekomst.

'Met alle informatie zetten we het verhaal van de persona in de steigers. Tijdens de tweede bijeenkomst stelden we de persona voor aan dezelfde groep jongeren en vroegen we feedback. Daarna maakten we keuzes om de persona tot leven te brengen. De jongeren beantwoordden vragen als wel/geen bij- baantje, wel/geen diploma, uiterlijk, vrienden, sociaal netwerk. Dat kan soms heel detaillistisch. Zo was er bij Bo discussie over haar trui. Het moest een hoodie zijn, maar wat met de capuchon? Uiteindelijk werd besloten dat hij niet op moest.'

Even geen druk

Sabina van Loo en Lisanne Goertz, traject- begeleiders in de regio Eindhoven, ontwik- kelden onder leiding van Movisie en met jongeren het persona Bo. Sabina van Loo: 'Met vier loopbaanbegeleiders en vier jonge- ren gingen we aan de slag.' Lisanne Goertz: 'Het gegeven dat haar vader was overleden had veel impact. Dat kwam ook erg binnen bij het hele groepje. Ze had wel een fijne stiefvader.' Roos van Schaijk: 'Bij Bo kwam

bovendien heel duidelijk naar voren dat ze behoefte had aan een pauze. Even geen druk. Ze stond op het punt om wat dingen over zichzelf uit te zoeken. Waarom had ze bijvoorbeeld zoveel moeite om een baantje langer dan drie maanden vol te houden. Wat ligt daaronder? Ze was zoekende. Ook al weet ze nu niet wat ze precies wil, Bo vindt het belangrijk en fijn als de trajectbegeleider contact blijft houden door middel van appjes. Voor de trajectbegeleiders was dit een eyeopener. Omdat er vaak geen reactie komt op een appje, bestaat de neiging ermee te stoppen. Volhouden en laten merken dat je de jongere niet vergeten bent is dus belangrijk. De jongeren gaven aan dat ze daardoor vertrouwen hadden in de bege- leider. Niet loslaten dus.'

Annelieke Kersbergen, RMC-regio IJssel Vecht herkent dit. 'Alleen al een appje "hé, hoe is het nu met jou?" kan zoveel betekenen.' Met col- lega Antje van Slooten en een groep jongeren ontwikkelde ze het persona van Deniz. De groep die input leverde bestond uit 12 jonge- ren die een Entree-opleiding volgen binnen de sociale werkvoorziening. 'Goudeerlijk waren ze. Het gebrek aan respect, dat ze gekleineerd werden als ze een keer te laat waren, in het openbaar werden aangesproken, maakte indruk.'

Schaamte

Inmiddels hebben Annelieke Kersbergen en Antje van Slooten de train-the-trainers oplei- ding gevolgd en als vingeroefening nog een extra persona gemaakt: Joey. Joey kwam tot stand op basis van interviews die stagiaires hielden met vsv-ers. Er is met name ook doorggevraagd op hoe zij aankeken tegen de begeleiding vanuit RMC. Het verhaal van Joey hebben zij voorgelezen aan de RMC- collega's. 'Met de expliciete opdracht', zegt Annelieke Kersbergen, 'om zuiver te luisteren en achterover te leunen. Niet meteen te rea- geren, maar het verhaal van de jongere eerst eens op zich te laten inwerken. Wat doet het met je?' Antje van Slooten: 'Collega's hadden af en toe een gevoel van schaamte bij het horen van het verhaal van Joey. De persona liet ons bijvoorbeeld zien dat wij als RMC-ers vaak uitstralen dat wij wel weten wat goed is voor een jongere, dat we geneigd zijn direct in oplossingen te denken en de startkwalifi- catie heilig te verklaren. Het werken met per- sona's kan je bewust maken van dergelijke patronen en automatismen. En kan dus hel- pen deze te doorbreken en werkwijze, methodieken en wijze van benadering tegen het licht houden.' 🍷

Meer informatie

'Niet meteen reageren, maar het verhaal van de jongere eerst eens op zich laten inwerken'

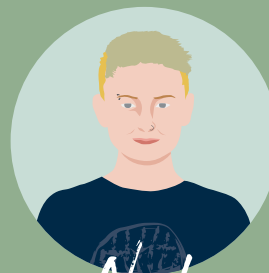
Een persona is een denkbeeldige persoon die zich blijft ontwikkelen in de tijd, gebaseerd is op feitelijke informatie en belangrijke kenmerken heeft van de doelgroep. Een persona wordt gemaakt met de doelgroep. De leefsituatie van de jongere staat centraal, niet de problematiek.

Deniz

Deniz is 20 jaar, woont bij zijn moeder met 2 broertjes en een zusje. Met zijn vader heeft hij geen contact. Hij heeft 2 opleidingen niet afgemaakt en doet nu Entree-bbl.

Loopt stage als vrachtwagenmonteur. Hij vindt het belangrijk dat mensen niet te snel oordelen. Hij is in aanraking geweest met de politie. Heeft hulp nodig bij school en financiën.

Noah

Noah is 20 jaar en woont met diens moeder en een zus. Noah is non-binair. Hen is gestopt met de mbo-4 opleiding. Vader is overleden waarna Noah depressief is geworden en drugs is gaan gebruiken. Hen is nu in therapie en wordt door RMC begeleid bij het vinden van een nieuwe opleiding. Vindt dat heel spannend.

Luka

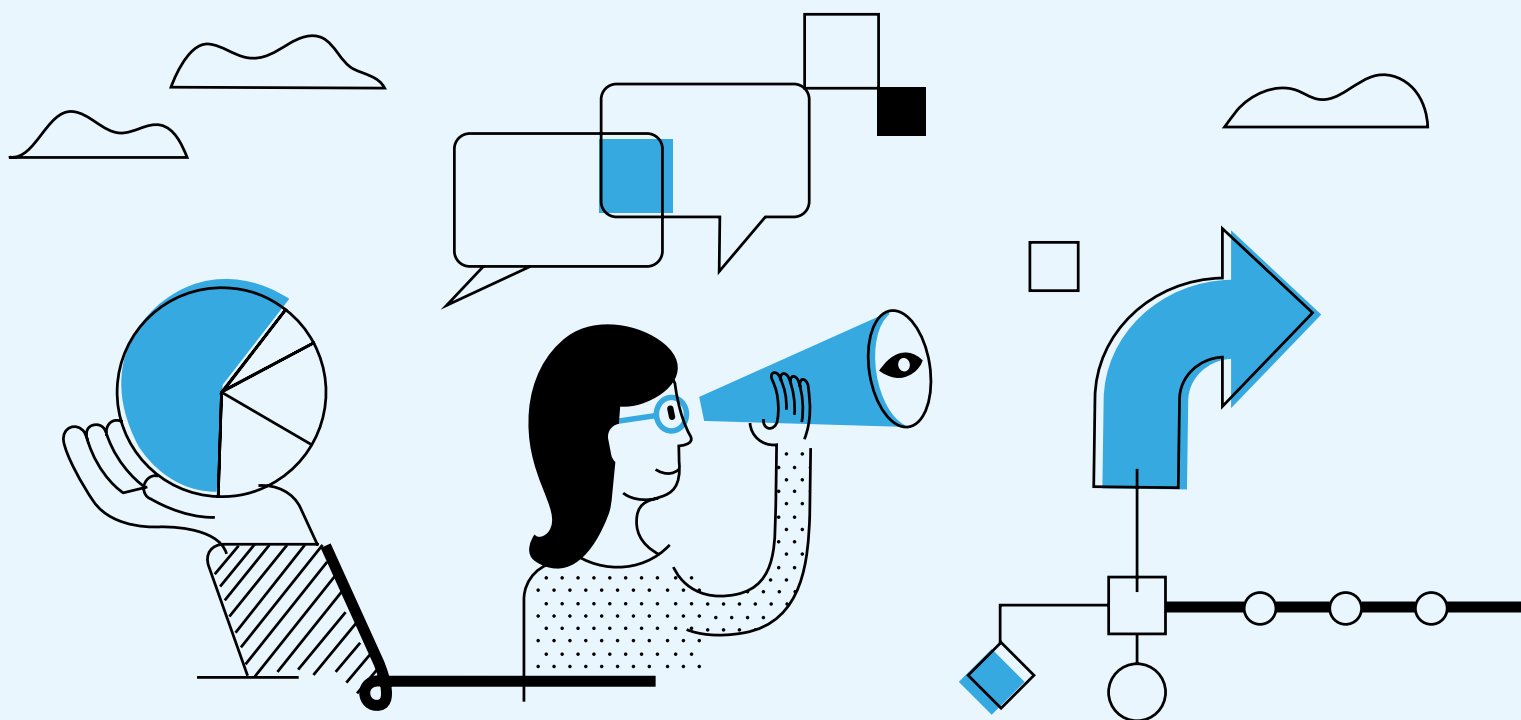
Luka is 19 jaar en heeft een diploma vmbo-tl. Woont met ouders en broertje. Gamet veel sinds corona. Groepen vindt ze lastig. Ze heeft vaak het gevoel nergens bij te horen. Heeft lang moeten wachten op hulp toen het niet zo lekker ging. Uiteindelijk kreeg ze de diagnose ADD. De mbo-opleiding paste niet. Nu werkt ze in een supermarkt. Via RMC volgt ze een training om te kijken wat ze leuk vindt en waar ze goed in is.

Dylan

Dylan is 23 jaar en leeft op straat. Hij is verwaarloosd, mishandeld en veel gepest. Dylan heeft een begeleider die hem helpt met schulden en het aanvragen van een uitkering. Hij volgt intensieve therapie, heeft inmiddels wat vrienden en werkt als vrijwilliger voor het straatconsulaat. Na zijn therapie wil hij zich voorbereiden op de 21plus-toets en starten met de opleiding ervaringsdeskundige.

Wetsvoorstellen langs de meetlat

In 2022 werden het wetsvoorstel Terugdringen verzuim en het initiatiefwetsvoorstel Leerrecht ingediend. Gaan deze voorstellen helpen om het recht op onderwijs en ontwikkeling te versterken? We leggen ze langs de meetlat die we baseerden op de aanbevelingen van twee recente onderzoeken op het gebied van schoolaanwezigheid en leerplicht.

Tekst Marga de Weerd, René Halberstadt en Selma Hulst (projectleiders Ingrado) **Illustratie** Welmoet de Graaf

De meetlat

Het eerste onderzoek is *The Recording, Reporting, and Use of School Attendance Data by School Personnel in The Netherlands*. Daarin stellen Karel et al.¹ dat vroegtijdige signalering valt of staat met een goede registratie, rapportage en analyse van gegevens over schoolaanwezigheid. Op basis van een analyse van de Nederlandse wet- en regelgeving over schoolverzuim komen zij tot een aantal aanbevelingen voor het hedendaagse beleid en de prak-

tijk in scholen ten behoeve van een aanpak waarbij gegevens gebruikt worden om schoolaanwezigheid te stimuleren en te reageren op afwezigheid. Zo zouden scholen oog moeten hebben voor alle vormen van afwezigheid en niet alleen voor ongeoorloofd verzuim.

Het tweede onderzoek betreft de leerplichttelling. Uit het rapport *Duiding van en de noodzaak tot een aanpassing van de leerplichttelling. Het verhaal bij de cijfers over 2021-2022*² blijkt dat geïnterviewden van alle leerplicht-

organisaties die aan het onderzoek meewerkten van mening zijn dat de leerplichttelling moet worden aangepast. In de leerplichttelling wordt alleen het ongeoorloofd verzuim meegenomen. Leerplichtambtenaren zien echter een grote groep leerlingen die langdurig geen onderwijs krijgt, maar van wie de afwezigheid niet als wettelijk of langdurig ongeoorloofd wordt gemeld bij leerplicht. Het gaat om leerlingen voor wie onderwijs bijvoorbeeld niet passend of ziekmakend en/of onveilig is. Bij veel leerplichtorganisaties komen deze

leerlingen in het vizier via bijvoorbeeld zorgoverleggen, via meldingen ‘overig verzuim’ en/of door afspraken die met samenwerkingsverbanden zijn gemaakt om het aantal thuiszitters terug te dringen. Leerplicht spant zich in om ook deze jongeren weer in het onderwijs te krijgen, bijvoorbeeld door de regie te nemen en naast een jongere te gaan staan en diens belangen te behartigen. Steeds meer leerplichtorganisaties zien zichzelf vooral ook als leerrechtorganisaties.

Een aanpassing van de leerplichttelling (en daarmee van de Leerplichtwet) is wenselijk omdat de huidige leerplichttelling geen compleet beeld geeft van het aantal jongeren voor wie het recht op onderwijs in het geding is. Om schooluitval succesvol terug te dringen en om de kanselijkheid van jongeren te vergroten, is het van belang te onderkennen dat vanuit de Leerplichtwet alleen aandacht is voor de jongeren die langdurig ongeoorloofd afwezig zijn. Een grote groep kinderen blijft daardoor lokaal maar ook landelijk buiten beeld is de boodschap van dit onderzoek. Min of meer impliciet wordt gevraagd om de wettelijke borging van de huidige rol van de leerplichtambtenaren in het beschermen van het recht op onderwijs.

Op basis van de aanbevelingen van bovenstaande onderzoeken, formuleren we onderstaande meetlat.

Schooluitval wordt voorkomen en het recht op onderwijs en ontwikkeling wordt beter gewaarborgd als:

- in de wetgeving alle vormen van verzuim even belangrijk gemaakt worden en alle verzuim geregistreerd en geanalyseerd wordt;
- naast de leerplicht ook het recht op onderwijs van jongeren en de rol van de leerplichtambtenaar daarin geborgd wordt;
- leerplichtambtenaren zicht krijgen op al het zorgelijk verzuim;
- de landelijke overheid zicht heeft op het aantal jongeren voor wie het recht op onderwijs in het geding is.

De wetsvoorstellen

Wetsvoorstel Terugdringen verzuim

In de zomer van 2022 werd het wetsvoorstel Terugdringen verzuim ter internetconsultatie aangeboden.³ We nemen het wetsvoorstel voor elk van de eerdergenoemde aanbevelingen onder de loep.

Aanwezigheid centraal, een goede registratie en analyse

Met zijn voorstel wil de minister onder meer bewerkstelligen dat scholen gaan kijken naar de totale aanwezigheid van leerlingen.⁴ Hij schrijft: *“Om goed zicht te hebben op de aanwezigheid en gericht interventies te kunnen plegen, moet er beter zicht komen op de redenen van afwezigheid. Daarvoor is het van belang dat de juiste informatie in de registratie terechtkomt en dat deze goed wordt verwerkt. Dit wetsvoorstel regelt dat scholen moeten registreren wat de redenen van afwezigheid van een leerling zijn in vaste categorieën.”* Die categorieën gaat de minister nog vaststellen samen met de partijen die betrokken zijn bij de aanpak van verzuim en later vastleggen in gedelegeerde wetgeving.

Wat de minister van de scholen verwacht met betrekking tot het analyseren van de gegevens over aan- en afwezigheid wordt nog niet duidelijk. Hij lijkt ervanuit te gaan dat scholen wanneer zij eenmaal over aanwezigheidsgegevens beschikken, deze ook zullen gaan analyseren. In het voorstel is geen verplichting tot analyse van de gegevens voor scholen opgenomen.

Naast de leerplicht wordt ook het recht op onderwijs van jongeren geborgd/ Een rol voor leerplicht in het leerrecht

De eerste twee regels van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel zijn veelbelovend voor wat betreft de borging van het recht op onderwijs: *“In Nederland gaan duizenden kinderen niet naar school, terwijl ieder kind recht heeft op onderwijs en ontwikkeling. De regering heeft zich in het coalitieakkoord als doel gesteld om onnodig thuiszitten terug te brengen tot nul.”*

Uit de memorie van toelichting wordt echter niet duidelijk hoe het volgens de minister nu staat met het recht op onderwijs en wat er moet gebeuren om dat recht te versterken. Het voorstel impliceert dat het recht op onderwijs gewaarborgd wordt door de nieuwe verzuimaanpak als gevolg waarvan kinderen die om welke reden dan ook (tijdelijk) niet naar school gaan, gezien worden en niet aan hun lot worden overgelaten.

Daarnaast verwijst de minister in het wetsvoorstel naar het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Hij schrijft: *“Ieder kind heeft recht op onderwijs en het is van belang dat ieder kind volwaardig mee kan doen. Met dit wetsvoorstel worden deze rechten verder ingevuld.”*

Het voorstel gaat voorbij aan de vele verschillende redenen dat kinderen thuiszitten, zoals bijvoorbeeld het ontbreken van ondersteuning voor jongeren in het onderwijs of het ontbreken van passend onderwijs.

Leerplichtambtenaren krijgen zicht op al het zorgelijk verzuim

“Ook leerplichtambtenaren, gemeenten, jeugdgezondheidszorg en samenwerkingsverbanden passend onderwijs moeten het kind in beeld hebben als het nodig is”, schrijft de minister. De school schat in of het nodig is dat leerplicht een kind in beeld krijgt “bijvoorbeeld als er zorgen zijn”. “Het is van belang dat de leerplichtambtenaar in dergelijke gevallen zo vroeg mogelijk op de hoogte is, zodat er efficiënt kan worden ingegrepen.”

Er wordt in dit verband gesproken over de meldingen ‘overig verzuim’ die scholen kunnen doen bij leerplicht in geval van ongeoorloofd verzuim minder dan 16 uur in 4 weken. De minister wil dat scholen in hun verzuimbeleid op gaan nemen hoe en wanneer zij de afweging maken om ‘overig verzuim’ te melden bij leerplicht.

Het voorstel wil regelen dat de leerplichtambtenaar na een melding van ongeoorloofd verzuim, alle verzuimgegevens krijgt. *“Dit biedt zicht op de totale afwezigheid van de leerling en op eventuele patronen in het verzuim. Juist het herkennen van de patronen geeft een leerplichtambtenaar in het gesprek met de leerling en de ouders handvatten om dieper op de achtergrond van het verzuim in te gaan en meer gerichte actie in te zetten om zo toekomstig verzuim te voorkomen.”*

¹⁾ Karel, E.; Heyne, D.A.; Weerd, M. de; Halberstadt, R. (2022). *The Recording, Reporting and Use of School Attendance Data in The Netherlands: toe the line or take a new path?* *Orbis Scholae*, 16 (2-3), 1-20. Doi:10.14712/23363177.2022.16

²⁾ Ten tijde van het schrijven van dit artikel nog niet openbaar. Komt onder meer beschikbaar op de Ingrado website en als bijlage bij de brief van minister Wiersma over Passend Onderwijs voor de Tweede Kamer voor het debat Passend Onderwijs dat gepland staat op 5 april 2023.

³⁾ Ten tijde van het schrijven van dit artikel is daar nog geen vervolg op verschenen.

⁴⁾ Daarnaast regelt het voorstel dat samenwerkingsverbanden beter worden toegerust om verzuim en schooluitval met schoolbesturen en gemeenten tegen te gaan en dat het onderwijskundig perspectief wordt betrokken bij de afgifte van een vrijstelling op grond van artikel 5 onder a van de Leerplichtwet.

Concluderend: alleen als de school een melding doet van zorgelijk of ongeoorloofd verzuim krijgt de leerplichtambtenaar alle verzuimgegevens.

De landelijke overheid heeft zicht op het aantal jongeren waarbij het recht op onderwijs in het geding is

Met het voorstel Terugdringen verzuim wordt nog niets geregeld over de manier waarop de landelijke overheid zicht wil gaan krijgen op alle jongeren die langere tijd geen onderwijs krijgen. Er wordt slechts in een bijzin genoemd dat de nieuwe verplichtingen voor scholen over het registreren van aan- en afwezigheid het mogelijk maken om een landelijk beeld te krijgen van de totale aan- en afwezigheid waardoor de regering gerichter beleid kan gaan maken.

Aangezien het aan de scholen wordt overgelaten wat zij zien als zorgelijk verzuim en wanneer zij dat willen melden bij leerplicht is het onwaarschijnlijk dat de regering die gegevens uit de leerplichttelling wil gaan halen.

Initiatiefwet Leerrecht

Eind november is het initiatiefwetsvoorstel Leerrecht naar de Raad van State gestuurd. Deze zal daar advies over uit gaan brengen waarna het voorstel naar de Tweede Kamer wordt gestuurd. Met dit initiatiefwetsvoorstel wil D66 het recht op onderwijs en ontwikkeling in de Nederlandse wetgeving vastleggen. In november 2020 is een eerste versie van het wetsvoorstel ter consultatie online gepubliceerd. Naar aanleiding van de reacties daarop, van onder meer Ingrado en afzonderlijke leerplichtorganisaties, is het wetsvoorstel fors uitgebreid. Wat wordt in dit voorstel gezegd over de aanbevelingen uit de eerdergenoemde onderzoeken?

Aanwezigheid centraal, een goede registratie en analyse.

Over dit onderwerp wordt niets gezegd in de initiatiefwet Leerrecht.

Naast de leerplicht wordt ook het recht op onderwijs van jongeren geborgd/ Een rol voor leerplicht in het leerrecht

Met dit voorstel wordt het leerrecht vastgelegd. Onder leerrecht wordt het recht van het kind op onderwijs dat gericht is op een zo volledig mogelijke ontplooiing van diens persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens verstaan. Het wetsvoorstel heeft drie hoofdlijnen: 1) het recht op onderwijs en ontwikkeling staat centraal, 2) de mogelijkheden van het kind

het uitgangspunt in de onderwijswetten maken en 3) het verduidelijken van de verantwoordelijkheden van betrokken organisaties. Onder die laatste valt ook de rol van leerplicht.

Vanuit hoofdlijn 1 wordt het leerrecht van kinderen wettelijk verankerd, worden het toelatingsrecht en de zorgplicht verduidelijkt en tellen de mening en ideeën van het kind mee. De verduidelijking van het toelatingsrecht en de zorgplicht houdt in dat een kind nooit vanwege zijn of haar ondersteuningsbehoefte geweigerd mag worden door de school. Als er een ondersteuningsbehoefte is en er zijn geen uitzonderingsgronden van toepassing dan schrijft de school het kind in en heeft de school de plicht om te coördineren dat het kind op een andere manier kan leren, bijvoorbeeld via een onderwijszorgarrangement of een maatwerkprogramma.

'Het is van belang dat ieder kind volwaardig mee kan doen.'

In het voorstel is leerplicht niet langer tijd- of locatiegebonden. Dat biedt de mogelijkheid maatwerk te bieden en om aan te sluiten bij de mogelijkheden van het kind. Het voorstel wil leerplicht wijzigen in 'deelnemen aan het door het bevoegd gezag aangeboden onderwijs'. Scholen hoeven geen toestemming meer te vragen aan de Inspectie van het Onderwijs om maatwerk in onderwijstijd te kunnen bieden.

Met het voorstel wordt geregeld dat leerplichtambtenaren een andere rol krijgen en voortaan leerambtenaren heten. Naast de rol van handhaver van de Leerplichtwet, krijgt de leerambtenaar een rol in het beschermen van het leerrecht van kinderen. Naast bevoegdheden richting de ouders krijgt de leerambtenaar ook bevoegdheden richting de scholen en de samenwerkingsverbanden. De leerambtenaar krijgt de algemene opdracht om toezicht te houden op de verwezenlijking van het leerrecht door specifiek toezicht te houden op besluiten van scholen over toelating, afspraken over het onderwijs en de ondersteuning in het ontwikkelingsperspectief, schorsing en verwijdering.

Leerplichtambtenaren krijgen zicht op al het zorgelijk verzuim

Hierover doet het voorstel geen uitspraken. Toch valt tussen de regels door op te maken dat de leerambtenaar meer inzicht krijgt dan de leerplichtambtenaar. In het voorstel wordt namelijk ook gesproken over een toezichthoudende rol van de leerplichtambtenaar op de verzuimregistratie. Ook het voorstel dat een leerambtenaar in het uiterste geval een aanwijzing kan geven over de inrichting van het onderwijs van een specifieke leerling impliceert dat deze op meer gegevens zicht krijgt dan alleen gegevens over ongeoorloofd verzuim. In het voorstel is echter nog niet uitgewerkt hoe en op welke wijze dat gebeurt.

De landelijke overheid heeft zicht op het aantal jongeren waarbij het recht op onderwijs in het geding is

Ook hierover wordt niets gezegd. Er wordt alleen voorgesteld dat de minister de wettelijke opdracht krijgt om elke vier jaar een strategisch plan op te stellen om "de volledige verwezenlijking van het leerrecht te bevorderen". Alhoewel het niet als zodanig in het voorstel staat beschreven zou je mogen verwachten dat de minister zijn plannen en de evaluatie daarvan met gegevens over het aantal kinderen dat daadwerkelijk in onderwijs en ontwikkeling is, of juist niet, wil kunnen onderbouwen en de effectiviteit daarvan wil kunnen aantonen. Daarvoor zijn gegevens over de aanwezigheid van jongeren in het onderwijs vereist. Of die gegevens verkregen worden uit de leerplichttelling, die dan eigenlijk leertelling moet gaan heten blijft nog de vraag.

Conclusie

Het recht op onderwijs en ontwikkeling van jongeren wordt vooral versterkt door de combinatie van de twee wetsvoorstellen. Alleen wanneer beide wetsvoorstellen worden aangenomen wordt enigszins tegemoet gekomen aan de vier aanbevelingen uit de onderzoeken.

Meer informatie

De MAS

in de
praktijk

De Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) heeft duidelijk voet aan de grond gekregen in de leerplichtpraktijk, laat recent onderzoek zien. Leerplichtambtenaren onderschrijven niet alleen het doel van de MAS, namelijk om bij schoolverzuim een sterker accent te leggen op de route vrijwillige hulpverlening, ze handelen er ook naar.

Wel is er ruimte voor verbetering. Zo zou het stappenplan van de MAS een zichtbaarder plek kunnen krijgen in de registratiesystemen, zou er in overleg- en intervisiesituaties meer aandacht kunnen zijn voor de MAS als methodiek en is er winst te behalen in de samenwerking met de ketenpartners.

Tekst Susan de Boer **Illustratie** Welmoet de Graaf

'De hoofdconclusie is: missie geslaagd', zegt Paul Boekhoorn, onderzoeker van het bureau voor sociaal-wetenschappelijk onderzoek BBSO. Dit bureau analyseerde in opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid de dossiers van verzuimcasussen van vier gemeenten – Amersfoort, Eindhoven, Utrecht en Zwolle – en van het Regionaal Bureau Leerlingzaken Midden-Gelre. 'De leerplichtambtenaar kijkt meer naar de achterliggende problematiek bij schoolverzuim dan voor de invoering van de MAS in 2017. We zien minder processen-verbaal en minder vervolgroutes. Aan de andere kant: een methodiek veronderstelt een gestructureerde aanpak. Dat zien we nog niet terug in de registratiesystemen en op de werkvloer.'

Structureel ingebed

Het onderzoek is uitgevoerd met de dossiers van 2019 omdat de situatie in de coronajaren 2020 en 2021 nogal afweek. Manager van RBL Midden-Gelre Inge Hoogland vermoedt dat er een ander beeld oprijst uit meer recente dossiers. 'De MAS is nu veel meer structureel ingebed in de organisatie', zegt zij. 'Een tendens die ook eerder al zichtbaar was.' Haar collega, beleidsmedewerker Céline Aaftink, voegt toe: 'Een van de aanbevelingen uit onderzoek is de MAS met scholing te borgen binnen de organisatie. Nieuwe collega's volgen een training over wet- en regelgeving. Als team volgen we een incompany MAS training.' Ook onderzoekt RBL Midden-Gelre de mogelijkheid de MAS te implementeren in de leerling-registratiesystemen.

Uniforme aanpak

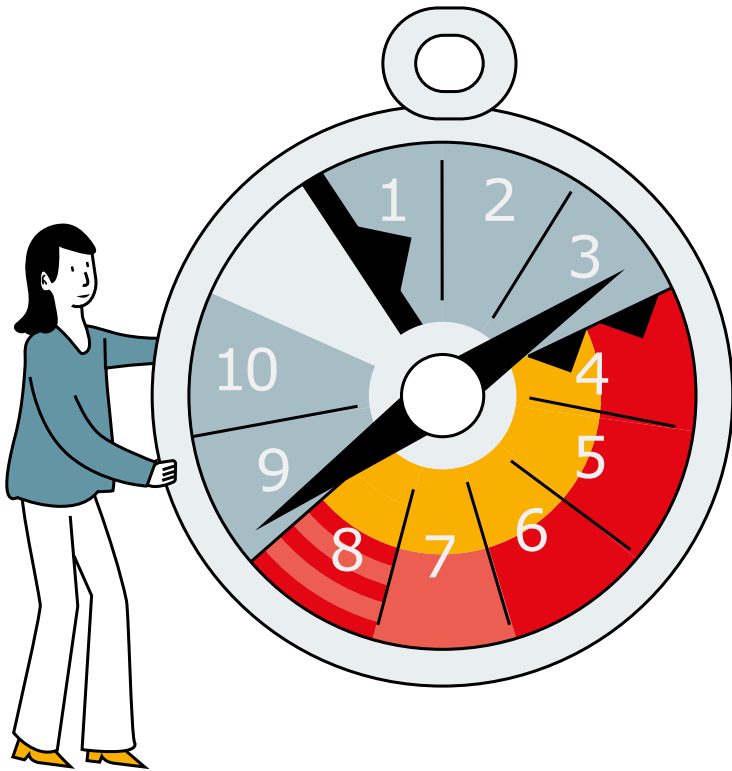
Het onderzoek laat zien dat de basisroute – met alleen een lichte interventie, zoals een gesprek - in 44 procent van de verzuimdossiers plaatsvindt. De basisroute is onderdeel van de MAS, maar in vergelijking met de andere routes is er minder toelichting, vindt Céline Aaftink. 'Een aanbeveling uit het onderzoek voor de doorontwikkeling van de MAS is om meer handvatten te bieden voor de basisroute, zoals de kennisgevingsbrief en een waarschuwingsgesprek. Dit zou ook helpen voor een meer uniforme aanpak.' Niet alleen bij de basisroute, ook in de vier in de MAS beschreven vervolgroutes is een meer uniforme aanpak wenselijk, zegt onderzoeker Paul Boekhoorn. 'Als leerplichtambtenaren op dezelfde manier een casus beoordelen, is de aanpak beter doordacht en sta je ook sterker ten opzichte van ouders en jongeren. Ook zou je in werkoverleggen en intervisies casussen meer op basis van de fases van de MAS kunnen bespreken.' Binnen het RBL Midden-Gelre wordt er intervisie geboden en consultants kunnen daar op vrijwillige basis aan deelnemen. Een ontwikkeling kan zijn om tijdens intervisie

de fases van de MAS meer te gebruiken, vertelt Inge Hoogland. 'Daarnaast hebben we verschillende expertisegroepen. Bijvoorbeeld voor vrijstellingen, thuiszitters en justitiële keten. In die expertisegroepen zoeken we verdieping en verbreding van de kennis. Daarbij is de MAS uitgangspunt.'

Halt

Een andere opvallende uitkomst is dat de Halt-afdoening minder vaak dan voorheen wordt ingezet. 'Halt is ontwikkeld als pedagogisch instrument, om niet meteen te criminaliseren bij min of meer normaal pubergedrag', zegt Paul Boekhoorn. 'We zien in maar negen procent van de dossiers dat er sprake is van een strafrechtelijke uitspraak of van een Halt-afdoening.' Eindhoven hoort bij de gemeenten waar Halt wel wordt ingezet. 'In het afgelopen jaar 66 keer in de regio, dat is drie keer minder dan het jaar ervoor', zegt Hester Bergmans, senior Leerplicht/RMC. 'Vóór de ontwikkeling van de MAS was niet zo bekend dat je ook combinatieroutes kon inzetten. Halt en hulpverlening kunnen samengaan.' Een Halt-afdoening doet een jongere beseffen dat bepaald gedrag consequenties heeft.

'Door de ontwikkeling van de MAS was niet zo bekend dat je ook combinatieroutes kon inzetten'

‘Halt is bedoeld om de jongere een stap verder te helpen, en tegelijk te laten zien dat er grenzen zijn. Het gaat meestal om een combinatie van een leeropdracht – een opstel of een excuusbrief bijvoorbeeld – en een werkstraf’, zegt Hester Bergmans’ collega Ineke van de Bragt. ‘Soms is een situatie te zorgelijk, en gaat het om een jongere die met een onveilige thuisituatie te maken heeft, of afwezige ouders. In dat geval is het niet zinvol Halt in te zetten, dan gaat het probleem verder dan schoolverzuim. Maar als een jongere alleen verzuimt omdat hij zijn bed niet kan uitkomen, en na een waarschuwingsgesprek blijft verzuimen, is Halt een goede optie. En mochten we de problematiek van een jongere te licht hebben ingeschat, kan Bureau Halt ook doorverwijzen.’

Het resultaat is goed: na een Halt-afdoening verzuimt 50 tot 60 procent niet opnieuw. Eigenlijk komt een jongere niet in aanmerking voor Halt als het verzuim meer dan 60 uur beslaat. Maar zowel leerplicht als het Openbaar Ministerie (OM) kijken altijd naar de context, zegt Hester Bergmans. ‘Als een school te laat meldt, kan een jongere er niks aan doen dat er niet eerder is ingegrepen. In dat geval verwijzen we jongeren in overleg met het OM toch naar Halt. Het OM vindt met ons dat een jongere recht heeft op de lichtst mogelijke afdoening.’

Jeugdhulpverlening

Een ander doel van de MAS is de verbetering van de samenwerking met de ketenpartners – Raad voor de Kinderbescherming, het Openbaar Ministerie, Bureau

Halt – door een meer uniforme aanpak. Dat is ook gebeurd, blijkt uit het rapport. De ketenpartners zien dat de MAS bijdraagt aan meer overwogen en eensluidende keuzes voor bepaalde trajecten. Ook is de terugkoppeling verbeterd. Bij de trajecten in het vrijwillige kader is de afstemming tussen de jeugdhulpverlening en leerplicht minder helder. ‘Die afstemming vindt vaak plaats aan jeugdbeschermingstafels of sociale wijkteams’, zegt Paul Boekhoorn. ‘Daarbij is leerplicht minder betrokken.’ Daardoor komt het vaak voor dat een leerplichtambtenaar niet weet waar een (verzuimende) jongere zich bevindt in een zorgtraject en wat de effecten van het traject zijn.

Ook bij het RBL Midden-Gelre zijn de lijntjes met de ketenpartners kort en is de MAS bekend in de keten. Céline Aaftink: ‘We zitten regelmatig om de tafel met onze ketenpartners om onze samenwerking te bespreken met de MAS als uitgangspunt. Zo is de MAS ook opgenomen in het regionale verzuimprotocol van het samenwerkingsverband.’

Ook met het sociale domein zijn de lijntjes kort. Maar Céline Aaftink ziet ook dat het soms lastig is om zicht te houden op het hulpverleningstraject. ‘Het is afhankelijk van de casus. De sociale teams van de gemeenten zijn een belangrijke ketenpartner. Voor het inzetten van zorg is samenwerking noodzakelijk. Op het moment dat zorg wordt ingezet, heeft de leerplichtambtenaar vaak een meer monitorende rol. Om zicht te houden op de ontwikkeling en situatie van een

jongere is een terugkoppeling vanuit het sociaal team en/of hulpverlening van belang. Als dit niet op tijd gebeurt, dan neemt de leerplichtambtenaar vaak zelf contact op.’

Leerplicht Eindhoven ziet dat de samenwerking met de hulpverlening inmiddels is verbeterd. ‘Wij hebben nu andere werkprocessen. Als er na de basisroute een vervolgtraject in de vrijwillige hulpverlening komt, dan sluiten wij het verzuimdossier af en openen we een werkproces zorg en preventie. We volgen de jongere dus via een ander werkproces.’ Ineke van de Bragt: ‘We zijn soms jaren betrokken bij een interventieproces. We volgen het als een jongere via ons bij jeugdzorg belandt.’

Rol in het sociaal domein

Corien van Starckenburg, bestuurder van Ingrado, is blij met de uitkomsten van het onderzoek. ‘Het is positief dat de MAS zo breed omarmd wordt. Schoolverzuim is een signaal dat het niet goed gaat met een leerling en het is belangrijk dat zowel ongeoorloofd als geoorloofd verzuim tijdig en preventief wordt opgepakt. Leerplichtambtenaren en RMC-consulenten krijgen steeds meer een rol in het sociaal domein. We zijn een beroepsgroep met kennis en expertise op het gebied van verzuim, dat wordt gezien en gewaardeerd.’

Die rol behoeft wel versterking, blijkt uit het onderzoeksrapport. Dat heeft de aandacht van Ingrado, zegt Van Starckenburg. ‘Zo hebben we vorig jaar een documentaire gemaakt over de rol van de leerplichtambtenaar in het sociaal domein. Hiermee zwengelen we gesprekken aan met leden en ketenpartners. Er is ook een documentaire over de rol van RMC-consulenten in de maak.’ 🍷

Meer informatie

Ingrado organiseert in 2023 bijeenkomsten om de MAS verder te implementeren. Wil jij dit ook in jouw regio organiseren, laat het ons weten via info@ingrado.nl

Investeren in aanwezigheid

Sleutel voor studiesucces

‘Je was te laat vanmorgen, maar wat fijn dat je er bent!’ Bij het college Sociaal & Pedagogisch Werk van roc Albeda College in Vlaardingen ligt de focus niet op verzuim, maar juist op aanwezigheid. Met persoonlijke aandacht en een positieve benadering worden studenten zo goed mogelijk ondersteund en gemotiveerd om aanwezig te zijn in de lessen, om de kans op studiesucces te vergroten.

Tekst Eveline aan de Wiel **Illustratie** Welmoet de Graaf

Aanwezigheid heeft binnen Albeda al langer de aandacht, vertelt beleidsadviseur Annelise Sprenger. ‘Wij zeggen niet snel tegen een student: je mag niet verzuimen, want dan breek je de regels. Maar eerder: ik vind het belangrijk dat je er bent, zodat je leert wat je nodig hebt voor je latere beroep en je je diploma kunt behalen. Want daarvoor moet je wel de lessen bijwonen. We zijn ervan overtuigd dat studiesucces en aanwezigheid nauw met elkaar samenhangen.

Als beleidsadviseur houdt Annelise Sprenger zich onder meer bezig met het aanwezigheidsbeleid. ‘Ik verduidelijk de regelgeving, deel good practices en breng mensen met elkaar in contact. Maar binnen die kaders hebben de verschillende colleges veel autonomie: beslissingen over bijvoorbeeld het budget voor de verzuimaanpak worden per onderwijsteam genomen.’

Iedere student in beeld

Albeda College Sociaal & Pedagogisch Werk in Vlaardingen maakte de keuze om te investeren in een fulltime verzuimcoördinator. ‘Er speelt natuurlijk veel rondom verzuim’, verklaart onderwijsleider Korine Gilijamse. ‘En we merkten dat de aandacht voor aanwezigheid veel van onze studieloopbaanbegeleiders (slb’ers) vraagt. Een slb’er met twee klassen moet al snel vijftig studenten volgen. Dat is heel veel werk. En dat komt voor een slb’er allemaal nog eens bovenop de andere taken.’

Het onderwijsteam besloot oud-student Mina Mahit aan te stellen als verzuimcoördinator. ‘Zij is een soort schakel tussen de student en de slb’er’, legt Korine Gilijamse uit. ‘Als voormalig student van de opleiding Sociaal werker staat ze dicht bij onze studenten. Ze ondersteunt de slb’ers door

contact op te nemen met studenten die een les missen, maar zit diezelfde slb’ers ook achter de broek aan als er een actie moet worden uitgevoerd die even blijft liggen. Zo houden we iedereen goed in beeld.’

Als oud-student kan Mina Mahit de studenten nét even anders benaderen dan een slb’er, beseft Korine Gilijamse. ‘In het contact met een slb’er zijn studenten al snel bang om beoordeeld te worden, om een negatief studieadvies te krijgen. Het contact met Mina is laagdrempeliger. Zij kan het vertrouwen winnen om het gesprek te voeren vanuit de vraag: wat heb jij nodig om ervoor te zorgen dat je weer naar school kan? Wij geloven dat aanwezigheid de sleutel is tot studiesucces. Maar dan moet je er wél zijn. We kunnen je niet iedere ochtend met een busje thuis ophalen. Maar eigenlijk is Mina dat busje.’

‘Wat heb jij nodig om ervoor te zorgen dat je weer naar school kan?’

Aanwezigheid beloond

Enthousiast vertelt Mina Mahit over haar functie. Om aanwezigheid te stimuleren, bedacht ze een beloningssysteem. Op een bord in de gang noteert zij van iedere klas wekelijks de aanwezigheidspercentages van afgelopen week en de week ervoor.

Iedere periode van tien weken wint de klas met de hoogste aanwezigheid een budget van 50 euro. Om klassen te motiveren, is er eenzelfde prijs voor de klas die de hoogste stijging heeft behaald.

Het bord werkt, bevestigt Muna Osman, eerstejaars student van de opleiding Sociaal werker. ‘In de klas spreken we elkaar aan. “Waar was je gisteren? Niet te laat komen hè?” Tijdens een les over groepsdynamiek hebben we een plan bedacht om onze aanwezigheidspercentages te verhogen: als iemand te laat komt, moet de hele klas push-ups doen. Dat is grappig, maar het motiveert ook om op tijd te komen.’

Het prijzengeld mag een klas besteden aan een uitje of een lunch. ‘Laatst ging een winnende klas van dat budget samen schaatsen’, vertelt Mina Mahit. ‘Dus in plaats van straffen voor afwezigheid, belonen we de studenten voor hun aanwezigheid.’

‘Ik wil vooral dat studenten zich gezien voelen,’ legt Mina Mahit uit. ‘Dus ook de studenten die wat extra’s nodig hebben of iets naars meemaken. ‘Na de aardbeving in Turkije en Syrië stuurde Mina bijvoorbeeld een kaartje naar alle studenten van wie ze wist dat zij familieleden hadden verloren’, illustreert Korine Gilijamse. Zo’n gebaar wordt gewaardeerd, merkt Mina Mahit. ‘Soms komt een student daar later op terug: bedankt, dat was echt wat ik nodig had.’

Teameffort

Toch is de aanwezigheidsaanpak niet van Mina Mahit alleen, benadrukt ze. ‘Het is een investering van het hele team. Verzuim, of eigenlijk aanwezigheid, is van ons allemaal.’ Dat beaamt ook de

onderwijsleider. 'Het is niet alleen de goede aanpak van Mina, maar het is ook de effort van de roostermaker, die ervoor zorgt dat er geen tussenuren zijn. En het is de inzet van de vakdocenten, die ervoor zorgen dat er echt iets te halen valt in de lessen. En ook van de collega's van de administratie die afwezigheid registreren.'

Als een student niet aanwezig is, dan pakt Mina Mahit de telefoon. Ze merkt dat de coronatijd veel impact heeft gehad op jongeren. 'Veel studenten worstelen met een gebrek aan motivatie. Ze hebben maandenlang lessen gevolgd vanuit huis, en nu worden ze weer fulltime op school verwacht. Dat vraagt best veel van ze. Maar bij ons worden studenten opgeleid voor een sociaal beroep. Ook dan is aanwezigheid heel belangrijk, dus daar bereiden we ze zo goed mogelijk op voor.'

Voor studente Muna is het contact met Mina Mahit een goede stok achter de deur. 'Op de middelbare school moesten je ouders je afmelden, maar op het mbo kun je dat zelf doen. Je hebt zelf in de hand of je naar school gaat. Die zelfdiscipline is even wennen. Maar ik weet dat ik een telefoontje van Mina kan verwachten als ik me verslaap. Dat motiveert wel om op tijd te komen.'

Soms speelt er meer. Mina Mahit merkt dat de multiproblematiek groeit. 'In een open gesprek leggen we alles op tafel. Wat motiveert je? Wie zijn je supporters? Wat zou je willen worden? Samen bedenken we wat daarvoor nodig is. We hebben binnen de school allerlei mogelijkheden om studenten te ondersteunen, van schoolmaatschappelijk werk en peercoaches tot een structuurklas voor jongeren met autisme. Soms heeft een jongere even tijd en ruimte nodig om in zichzelf te investeren. Bijvoorbeeld door eerst een GGZ-traject te doorlopen om een depressie aan te pakken, om daarna goed voorbereid terug te kunnen komen en de kans op studiesucces te vergroten.'

Sparren met Leerrecht

Korte lijntjes binnen én buiten de school zijn voor Mina Mahit heel belangrijk. Iedere week sluit ze aan bij het begeleidings- en ondersteuningsoverleg, samen met schoolmaatschappelijk werk, de onderwijsleider en de coördinator begeleiding en ondersteuning. Eens in de twee weken sluit ook RMC-trajectbegeleider Dennis van der Lugt van Leerrecht (de organisatie voor leerplicht en voortijdig schoolverlaten in Maassluis, Vlaardingen en Schiedam) aan bij het overleg. Maar ook buiten de overlegmomenten belt Mina Mahit regelmatig met

Dennis van der Lugt. 'Elke student is anders. Het is fijn om te kunnen sparren: ben ik op de juiste weg?'

Het nauwe contact met Leerrecht is heel waardevol, vindt ook onderwijsleider Korine Gilijamse. 'Laatst had een leerplichtambtenaar een dossier gesloten. Dat begrepen wij niet, want het ging niet goed met die student. Maar Dennis kon de beslissing goed toelichten, gaf ons tips mee en stelde voor om de student preventief uit te nodigen. We gaan elkaars taal steeds beter begrijpen. Dus in plaats van dat we elkaar bozig aankijken en een leerplichtambtenaar zegt "nu doet de school weer niet wat er in de wet staat", gaan we in gesprek over wat die wet betekent en hoe wij die interpreteren. Dat is ontzettend waardevol.'

Ook voor Dennis van der Lugt is het nauwe contact met de school prettig. 'We zijn goed op elkaar ingespeeld, met wederzijds respect voor kennis en kunde. Ik weet dat de school iedere jongere in beeld heeft. Mina en haar collega's doen er alles aan om jongeren te helpen aan een mooi diploma. En op het moment dat er meer nodig is, weten ze ons te vinden. Dankzij die goede samenwerking kunnen wij het estafettestokje precies op het juiste moment overnemen. Zonder dat wij dingen doen waar de school beter in is. Of het risico lopen dat we te laat in actie komen.'

Gezien worden motiveert

De aanwezigheidscijfers van Albeda College Sociaal & Pedagogisch Werk in Vlaardingen zijn hoog. Het onderwijsteam weet verzuim proactief om te buigen naar aanwezigheid, merkt ook Dennis van der Lugt. 'Zij zien het echt als een kans om vooral te motiveren en te kijken naar mogelijkheden om jongeren verder te helpen. Ook als er meer nodig is. Door die positieve benadering slagen zij erin om studenten zich thuis te laten voelen op school. Dat geeft een knus gevoel. Studenten voelen zich gezien. Dat is wat jongeren nodig hebben.' 🍷

'De verzuim-coördinator is een soort schakel tussen de student en de sfb'er'

Meer informatie

Tot slot

Deze rubriek biedt ruimte voor ontwikkelingen bij Ingrado en in het werkveld, voor nieuws uit de regio's en van samenwerkingspartners, voor dat wat opvalt of in het oog springt.... Heb je een bijdrage? Laat dat weten aan de redactie via info@ingrado.nl

Kinderen van het onderwijs

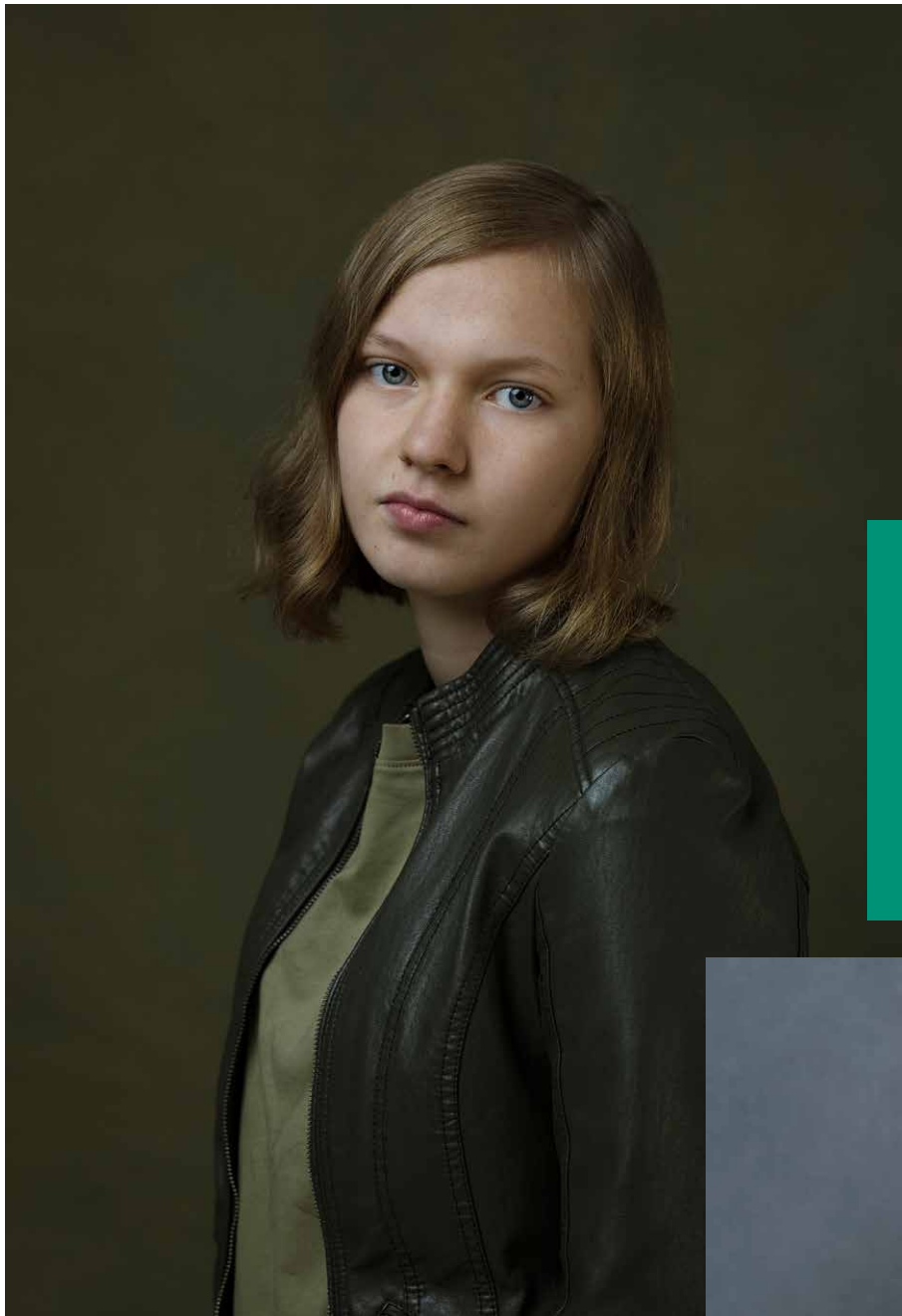
Iris Valentina is portretfotograaf. Naast haar werk in opdracht investeert ze in vrij werk om zichzelf te blijven ontwikkelen. Voor dat laatste zocht ze een nieuw project, een persoonlijk project dat haar na aan het hart lag, dat urgentie had. 'Er was zo veel dat mij bezighield, waar ik wakker van kon liggen: het klimaat, de oorlogen in de wereld. Maar er was nog iets veel persoonlijkers en dat is mijn eigen dochter die inmiddels voor 95 procent thuiszit.' En zo kwam het dat Iris een project startte onder de noemer Kinderen van het onderwijs. Tientallen kinderen had zij inmiddels voor haar camera, kinderen die zijn vastgelopen in het onderwijs en op zoek zijn naar wat past. Tijdens de fotosessie vertelden zij hun verhaal.

Haar serie is geen aanklacht, wil Iris Valentina gezegd hebben. 'In het geval van mijn eigen dochter heeft de school echt alles gedaan wat binnen de mogelijkheden van het systeem ligt,

we hebben medewerking van de mentor, het thuiszittersteam. Uiteindelijk was het allemaal niet genoeg en werd in overleg met de jeugdarts besloten haar voorlopig uit het systeem te halen. Ze kan nu ontspannen en herstellen.'

Wat ze met haar project wil laten zien is dat er niks mis is met deze kinderen, dat het geen zielige kinderen zijn. 'Het zijn stuk voor stuk dappere kinderen met dappere ouders. We verspillen zoveel talenten doordat kinderen zich niet volledig kunnen ontplooiën in ons onderwijssysteem. Daarmee is het ook een oproep. Om te stoppen met vierkantjes door rondjes te willen drukken, om te luisteren naar de kinderen en hun ouders. Ze kunnen meestal haarfijn aangeven wat er nodig is.'

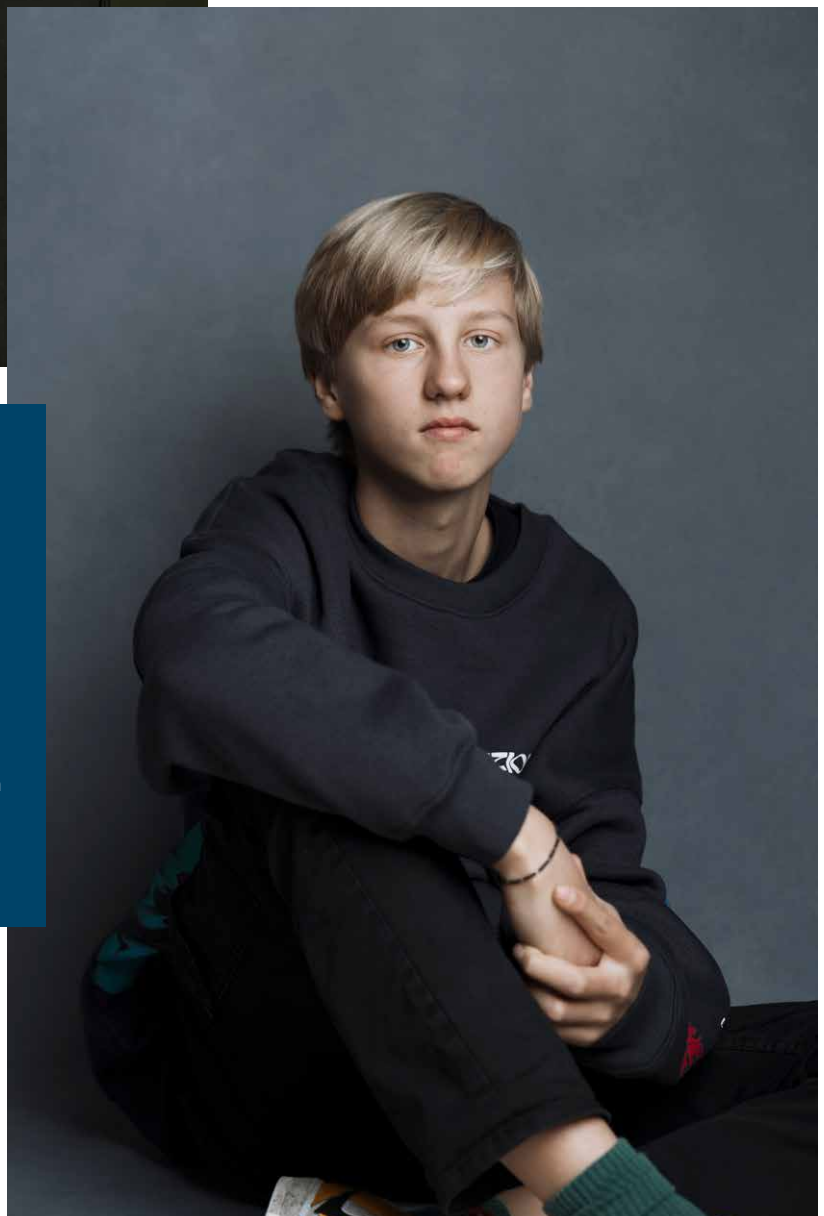
Voor Ingrado Magazine stelt Iris Valentina graag vier kinderen uit haar project voor.

Amy (14)

Iris Valentina: 'In Amy zit een enorm vuur en een enorme kracht. Omdat ze keer op keer werd afgewezen, is het vuurtje uitgeblazen.' Zelf zegt ze: 'School vind ik een vreselijke tijdverspilling. Ik leer er weinig. Wat ik wil is me veilig, uitgedaagd, prettig voelen. Aangezien worden voor wie ik ben en niet voor een of ander kind wat geen woordenschat heeft. Niet als kleuter behandeld worden.'

Mack (14)

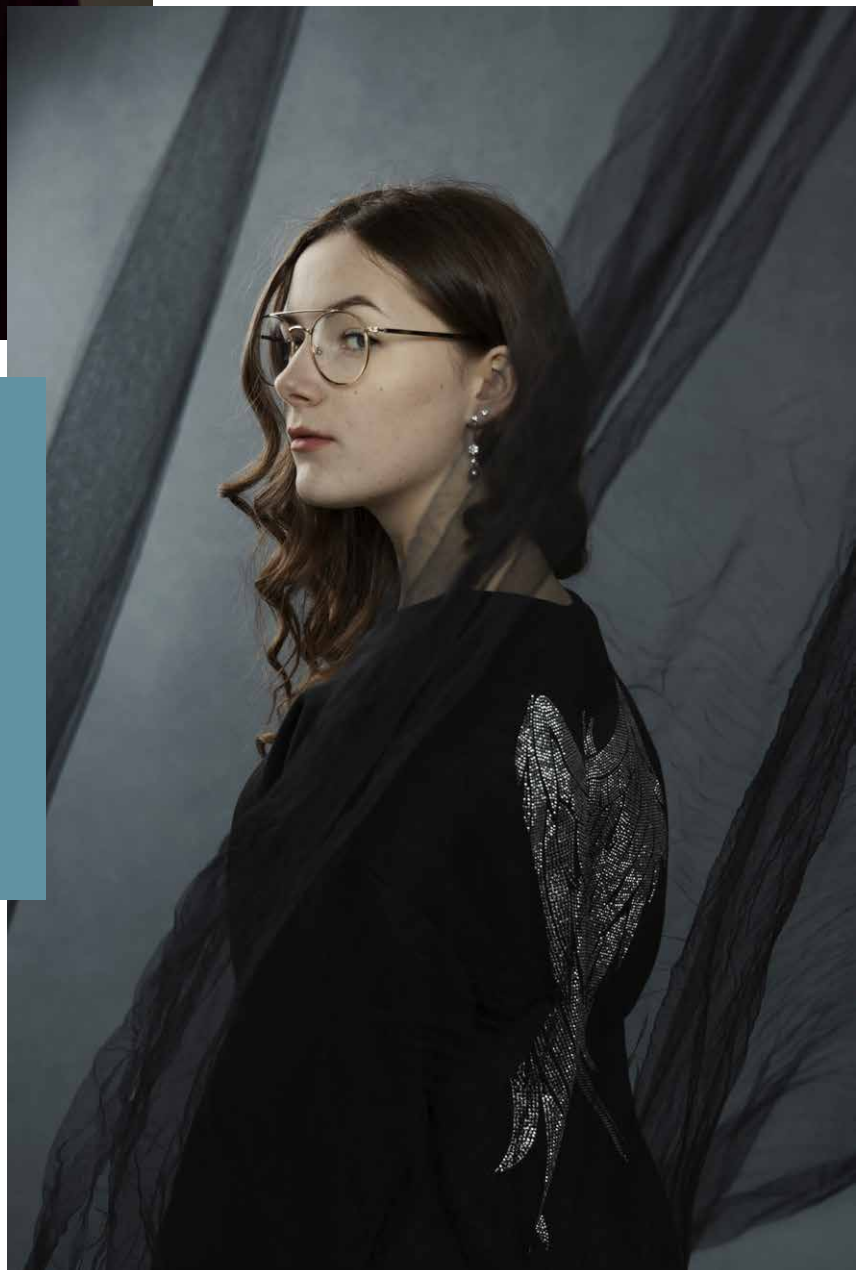
Iris Valentina: 'Mac heeft weinig woorden, maar liet zich zo mooi zien door de lens. Ik was onder de indruk van hem.' Zelf zegt hij: 'Soms krijg ik een heel naar gevoel in mijn buik. Alsof de stress en de zenuwen tien x zo erg worden. Mijn ideale school: als je in het lokaal zit en je krijgt te veel prikkels en stress, dat je even weg kunt om bijvoorbeeld naar een ruimte met een grote klimwand, speeltoestellen of skatebaan te gaan. Of dat je lekker naar buiten kan, een bos waar je lekker in kunt lopen, waar je in bomen kunt klimmen, beestjes zoeken...'

Rijk (8)

Iris Valentina: 'Rijk is uitzonderlijk hoogbegaafd, hij is wijs en heeft een heel eigen kijk op de wereld. Zelf zegt hij: 'De schooldag is voor mij te lang. Als het werk dan moeilijk is of juist saai, dan word ik boos. Ik wil me fijn en veilig op school voelen. In mijn ideale school is er rust, vrede en kalmte. En een plek waar ik zelf kan beslissen wat ik wil leren en wanneer en waar ook andere hoogbegaafde kinderen zijn zodat we elkaar snappen.'

Hannah (15)

Iris Valentina: 'Hannah heeft al een boek uitgegeven en is NLP-practitioner. Ze gaat naar school omdat het moet. In een van haar portretten zit onscherp. Dat heb ik bewust gedaan om in beeldtaal haar gevoel weer te geven.' Zelf zegt ze: 'Ik wil me vrij voelen. Ik zou willen dat ze me helpen met mijn planning op school en met alles ernaast, en dat ze echt kijken naar wat ik nodig heb, in plaats van wat ik moet doen volgens hun regels. Mijn ideale school is sowieso met talentontwikkeling, communicatie, omgang en gedrag als vakken.'

Maak kennis met alle kinderen van het onderwijs.

**Ruimte voor maatwerk
is kansen vergroten**
Door alle jongeren!

Ingrado